

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADINLARIN HER TÜRLÜ ŞİDDET VE AYRIMCILIĞA MARUZ
KALMALARININ ÖNLENEREK BU ALANDAKİ MEVCUT
DÜZENLEMELERİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ VE ALINMASI
GEREKEN EK TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835)
GAZİANTEP ÇALIŞMA ZİYARETİ TUTANAKLARI

-----0-----

16 Mart 2025 Pazar

-----0-----

- Gaziantep Aile Akademisi Yerinde İnceleme ve Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Sunumu
- Şahinbey Belediyesi Evlilik Okulu Programı

16 Mart 2024 Pazar

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.41

BAŞKAN: Mustafa Hulki CEVİZOĞLU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Asuman ERDOĞAN (Ankara)

SÖZCÜ: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)

KÂTİP: Zuhal KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş)

---- 0 ----

(Gaziantep Aile Akademisi Yerinde İnceleme ve Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Sunumu)

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Tekrar günaydın.

Sayın Başkanım, sayın vekillerim, kıymetli misafirlerimiz; hepinize saygılarımı arz ediyorum.

Belediye Başkanı Vekilimiz Zehra Hanım burada, İl Sosyal Hizmetler Müdürümüz burada, Büyükşehirden Daire Başkanımız Abdullah Bey, aynı zamanda Özel Kalem Fatma Hanımın kendileri burada, bizim ŞÖNİM Merkez Müdürümüz burada, Sosyal Hizmetler Müdür Yardımcımız burada.

Sizleri burada ağırlamaktan son derece mutlu oldum. Çok önemli bir... Malumunuz olduğu üzere, Sayın Cumhurbaşkanımız bu yıl, 2025 yılını Aile Yılı ilan etti; şu anda da bir Aile Akademisinin içerisindeyiz. Yine, bildiğiniz üzere, Gaziantep Valiliği ve Gaziantep Büyükşehir Belediyesi olarak 2024 yılını Gaziantep'te Aile Yılı ilan etmiştik, aslında Türkiye'ye de örnek olduk, daha sonra Bakan bu projeyi kabul görerek 2025 yılını tüm Türkiye'de Aile Yılı'na çevirdik.

Tamam, klasik her zaman, her yerde söylüyoruz, bizim en önemli özelliğimiz Türk aile yapısı ama ailemiz dört bir yandan da saldırıya uğruyor, zulme uğruyor ekranlardan tutun da okuduğumuz haber metnine, izlediğimiz diziye kadar. Türk aile yapısı nasıl daha güçlü kılabiliriz? Gaziantep -özellikle son on-on beş yılın Suriye savaşının gölgesinde bir zamanlar 500 bine ulaşan misafir ağırlayan bir il olarak düşünürsek- 1990'lı yıllarda -özellikle 1990-2000'ler arası- Güneydoğu'dan 500 bine yakın göç almış; daha sonra, 2010-2020 arası 500 bin de Suriye'den göç almış aynı zamanda bir göç kenti. Tabii, biz Gaziantep'i tanımlarken "sanayi kenti" diyoruz, "gastronomi kenti" diyoruz, kültür, turizm, spor, birçok sıfatla tanımlıyoruz ama Gaziantep Türkiye'de böyle tam laboratuvarlık bir il özellikle göç konusunda. Tabii, bunun da getirdiği sıkıntılar var, bu sıkıntılardan biri de aile yapısında bazı çatlaklar; her ilde olduğu gibi, daha doğrusu tüm ülke genelinde olduğu gibi bizde de mevcut. Şu an 2 milyon 250 bin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının yaşadığı bir il Gaziantep; bu nüfusun çoğunluğu merkez Şehitkamil ve Şahinbey ilçelerindedir.

Boşanma oranlarına baktığımız zaman, Türkiye'den çok farklı değil; yaklaşık her 4 evlilikten 1'i bizim ilimizde de maalesef boşanmayla sonuçlanıyor. İşte, bu süreci daha olumlu ve iyi yönetebilmek için de gerek Aile Sosyal Hizmetler Müdürlüğümüzdeki birimlerimizde de aile danışmanlık merkezlerimiz var, biraz önce duyduunuz, Müftülük de hakeza, aynı şekilde. Yine, Büyükşehirin bu Akademi birimi, Şiddet Önleme Merkezlerimiz var. Birçok ilçe belediyesi birçok alanda bu alana yönelik spesifik işler yapıyor ama gelin görün ki -tabii, ŞÖNİM'e gidemediğiniz için birkaç şey daha ifade edebilirim- maalesef bu şiddet ülke gündeminde olduğu gibi Gaziantep'in de gündeminde. Biz "Neyi nasıl yapalım ki bunu daha azaltalım?"ın gayreti içerisindeyiz. Tabii ki sayın vekillerimiz yasa yapıcılar olarak Ankara'da bu konuda yasal düzenlemeler yapıyor.

Biraz önce Sayın Başkanımıza, kıymetli vekilimize de ilettim: Geçenlerde makamdaydım, bir hemşire -bizim devlet hastanelerimizden birinde çalışıyor- kızımız geldi anne-babasıyla birlikte, dedi ki: "Eşim beni öldürecek." Aile de Maraşlı bir aile, Maraş Elbistan'dan. "Tek kızımız var, biz çocuğumuzu buradan almak durumundayız, yoksa şiddete maruz kalacak." dediler. Bu aynı zamanda bir tayin sebebidir. Tabii, Sayın Valimizle görüştük, sonuçta beyan esas. İşte, beyanın esas olması biraz sıkıntı, onun örneğini de somutlaştırıp sözü size bırakacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Biz sizi dinlemeye geldik.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Tamam, o zaman anlatayım.

Bu çok özel bir örnek. Sayın Valimize arz ettik, Bakanlığa yazıldı; kızımızın tayini buradan Maraş Elbistan Devlet Hastanesine çıktı. İy, tamam, biz rahatız, çocuk da burada bizim; çocuk dediğimiz, erkek de bizim, burada bir hemşire hastanemizde. Aradan üç ay geçti, bizim özel kalemdeki kardeşimiz dedi ki: "Hemşire hanım tekrar geldi." "Gel kızım." dedim, dedi ki: "Valim, ben özür diliyorum, ailemin baskısıyla yanlış beyanda bulundum." Şaşırıldım, "Nasıl?" dedim. "Benim eşimle hiçbir sorunum yok, eşimle olan evliliğimi annem, babam onaylamadıkları için beni o beyana zorladılar; ben buradan tayinimi aldım gittim. Şimdi, hafta sonları gelmeye çalışıyorum, eşim bazen gelmeye çalışıyor..."

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Yani, Sayın Valim, eş şiddeti değil, aile şiddeti var ortada, aile şiddeti var.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Onu arz etmek istedim. "Ya, kızım, böyle bir şey olabilir mi? Sen kaç yaşındasın? Artık sen yuvadan uçmuşsun, bir kuş bile yuvadan uçtukten sonra artık yeni yuvasında eşiyile beraber yürüyecek. Sen anne babanın etkisiyle geldin bir de vilayet makamını böyle yanılttın." dedim. "Biz tekrar bir araya gelmek istiyoruz." dedi, "O zaman eşini de getir." dedim, beyefendiyle beraber geldiler. Tabii, ben biraz da serzenişte bulundum onlara. "Yalnız bu sefer de sadece senin beyanıyla olmaz." dedim; bu sefer tekrar Emniyete yazdım, karakola "Bir araştırın, bu sefer de adamın baskısıyla mı böyle bir şey yaptı?" diye. Emniyet araştırdı; yaşadıkları yerde herhangi bir olumsuz bir durum olmadığı, vesaire falan... Bayağı da beklettim, bir iki ay daha beklettim çünkü bir şey olursa bunun sorumluluğu da var; o süreç de olumlu geçti. Biz tekrar ailenin bir araya gelmesi için şimdi Sağlık Bakanlığına bir daha yazdık. Buradan nereye geleceğim? Şimdi, tabii ki mağdur olan kadını, hanımefendiler ama biz hanımefendinin beyanıyla erkeğe de zulüm olduğunu orada görmüş olduk. Özellikle uzaklaştırma kararlarında da zaman zaman buna dair olaylarla, vakalarla karşılaşılıyor; bir kişinin tek taraflı beyanıyla... Yani, bugün ben burada oturuyorum; eşim karakolu arasa, dese ki: "Dün akşam Vali Bey'le biz kavga ettik, bana da -illa da fiziki olması gerekmez; duygusal şiddet olabilir, başka bir şiddet olabilir- şiddet uyguladı." Benimle alakalı da bir uzaklaştırma kararı alınması meselesi; yaparlar yani. Tek taraflı beyan biraz sıkıntılı gibi gözüküyor; tabii, buna hukukçular, diğer psikologlar daha doğru karar verir.

Benim söyleyeceklerim şimdilik bunlar.

Tekrar hoş geldiniz.

Bu arada Kemal Valimin selamını iletelim, annesinin bir ameliyatı dolayısıyla il dışına çıkmak durumunda kaldı.

Başkan Vekilimiz var.

Buyurun Başkan Vekilim.

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ BAŞKAN VEKİLİ ZEHRA ÜNAL - Hoş geldiniz.

Merhabalar Sayın Başkanım, sayın vekillerim, Ankara'dan -Herhâlde 13 Martta başladı, değil mi Sayın Başkanım?- yollarda bu dava için emek veren değerli arkadaşlarımız; hepimiz Gaziantep'imize hoş geldiniz, şeref verdiniz öncelikle.

Ben Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Başkan Vekiliyim, Zehra Ünal adım.

Aslında Kadın Aile ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığımız var bizim kendi bünyemizde. Bununla beraber, aslında bir kadın başkanımız olması itibarıyla da Sayın Fatma Şahin Hanımefendi'yle çalışırken her şeyi aileye, kadına, çocuklara yönelik çalışmalar olarak başladık; zaten Belediyemiz bu anlamda ödül sahibi de ama biz bugün bir türlü, bu kadar çalışma yapılmış olmasına rağmen bile... Kadınlara olan şiddeti -tek taraflı değil yani her türlü kadına şiddet, işte, psikolojik şiddet, fiziksel şiddet ama- hâlâ "kadına şiddet" diye konuşabiliyoruz bile bizim yüreğimizi acıtıyor. Biz, tabii, Ankara'ya göre, İstanbul'a göre biraz taşrayız; buradaki olaylar biraz daha sert, biraz daha suyu sert oluyor Sayın Vekilim, hani, buradaki kendini ifade etme durumları biraz farklı oluşabiliyor; zaten gezdiğiniz topraklarda da bunu hissetmiş olmanız lazım, mutlaka hissetmişsinizdir. Sizin karşınıza çıkamayan çok büyük bir kesim var. Hani biz diyoruz ya: "Bu mahallenin bir arka tarafı var." Her şehrin de bir arka tarafı var maalesef, onun için bu çalışmaların olması çok ümit verici; her daim yapılmalı bence, vazgeçilmeden yapılmalı. Evet, bazı aksaklıklar, bazı kurallarda yanlışlıklar olabilir; bunlar düzeltilmeli ama şiddetin biz her türlüşüne karşıyız ve bu yönde de bunun en büyük göstergesi olarak aslında Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Aile Akademisini oluşturduk. Ne demek aslında Aile Akademisi? Biraz önce Kübra Başkanımın da ifade ettiği üzere aslında dört boyutlu çünkü biz şiddet kaynaklarının çoğunu, aslında üniversiteliler boyutunda da çok büyük şiddetleri gördük fakat en önemlisi maddi geçimsizlik. Maddi sıkıntılarla beraber aslında bu sefer şiddet olaylarının daha çok arttığını gördük. Sorunun hukuki boyutları var; başka, manevi boyutları var. Bu merkezimizde, burada bulunduğunuz merkezimizde bunlar oluyor; bunlarla ilgili eğitimler, terapiler, düzenlemeler veriliyor mahalle bazlı. Mahalle bazlı gidiyor arkadaşlarımız, GASMEK'lerimiz var oralarda, buraya gelemeyen vatandaşlarımıza orada ulaştırılıyor. Aslında işin kökeni eğitim yani bunu sadece örgün eğitim olarak demiyoruz, insani eğitimden geçtiğini gördüğümüz için böyle bir akademi kuruldu.

Ben tekrardan Başkanımıza, sayın vekillerimize, uzaktan gelen bütün misafirlerimize hoş geldiniz diyorum. Hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkür ederiz.

Sayın Vali Yardımcım, Büyükşehir Belediye Başkan Vekilim; aranızda hoş bulduk. Gaziantep'te bulunmaktan büyük mutluluk duyuyoruz, ne zaman gelsek aynı şekilde; birkaç kere geldik çeşitli vesilelerle. Bu sefer Kadına Yönelik Şiddet ve Ayrımcılığın Önlenmesi Komisyonunun araştırma çalışması kapsamında buradayız değerli vekillerimizle. Sevda Erdan Kılıç İzmir Milletvekilimiz, Mustafa Alkayış Adıyaman Milletvekilimiz.

Perşembe gününden bugüne kadar değişik sayıda milletvekilimiz bizimle birlikteydi. Ayşe Sibel Ersoy Vekilimiz de şu anda yine Gaziantep'teki başka bir komisyon çalışmasına katıldı 2 komisyonun da üyesi olduğu için, bize az sonra katılacak. Değişik şehirlerde değişik milletvekillerimiz oluyor; sayı artıyor, azalıyor ama Komisyonun çekirdek ekibi de burada. Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama uzmanlarımız, idari uzmanlarımız, Bakanlıklardan gelen uzman arkadaşlarımız burada; Komisyonumuzun daimî çalışanları, paydaşlarımız burada.

Şimdi, bu yerel ve küresel bir sorun. Biz, hakikaten, Komisyon olarak belki Türkiye Büyük Millet Meclisinin gördüğü en hızlı çalışan hatta bu çalışmadan dolayı başı dönen bir Komisyonuz. Önümüzdeki 21 Martta Komisyonumuzun süresi sona eriyor, dört aylık uzatmasıyla birlikte. Büyük oranda raporumuzu tamamladık, şimdi bu son bölümü de değerlendireceğiz.

2025 yılının Aile Yılı olması çok önemli. Aile Akademisi de Türkiye'de tek burada var.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Bundan sonra İstanbul'da da...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ama ilk burası.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - İlk burası, Davut Valim buradaydı o zaman da.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buradaydı, evet. İstanbul Valiliğinin bir önceki aşaması Gaziantep Valiliği oluyor; hep öyle oldu, öyle bir süreç var.

Şimdi, Aile Akademisinin ne yaptığını sorularımızla biraz daha açmak istiyoruz biz az sonra.

Göç kenti olduğunu söyledi Sayın Valimiz, aileye saldırıların çeşitli kaynaklardan geldiğini de ifade etti, medyayı da dâhil etti ama biz, tabii, eski bir medyaçı olarak şöyle bakıyoruz: "Yeryüzünde medyanın olmadığı tarihlerde şiddet ve özellikle de kadına şiddet yok muydu?" diye baktığımızda zaman var olduğunu görüyoruz; demek ki medya o kadar suçlu değil. Medyanın ve her şeyin bir katkısı var tabii. Suçun farklı unsurları olabiliyor.

Şimdi, biz kadına şiddeti ve ayrımcılığı araştırıyoruz. Aslında Türkiye'de maalesef bu kavramı ifade ettiğimiz zaman kadına fiziki şiddet akla geliyor; oysa ayrımcılık çok daha kapsayıcı, yaygın ve gizli biçimde ortaya çıkıyor. Şiddet açık olarak çıkabiliyor eninde sonunda ama kamu ya da özel iş yerlerinde kadına yapılan ayrımcılığı bazen tespit etmek çok zor, çok daha büyük bir sorun. Şimdi, Türkiye'de bir yıldaki kadın ölümlerine, kadın cinayetlerine baktığımız zaman ortaya çıkan rakam ile ortaya çıkmayan bir ayrımcılık rakamı var; kıyaslayamıyoruz. Yani, belki yüz binlerce kadını ilgilendiren bir ayrımcılık var Türkiye'de, kadının aleyhine işleyen bir ayrımcılık var; nedense gittiğimiz yerlerde bu ayrımcılık üzerinde çok durulmuyor. Bu ayrımcılık zaten önlenirse belki şiddet de kendiliğinden azalacak. Şimdi, şiddetin kaynaklarından biri medya, ekonomi belki, belki psikolojik, belki de bunların hepsi geçerli.

Şimdi, Sayın Valim dedi ki: "Dörtte 1 oranında boşanmalar oluyor." Biz şunu bilmiyoruz, o çıkıyor ortaya Türkiye'de: Doğru evlilik nasıl yapılır? Yani, burada Komisyon Başkanı olarak şahsi görüşümü ve akademisyen görüşümü ifade edeceğim: İki

insan bir araya geliyor, evleniyor. Bir kısmı çocukluğundan beri birbirlerini tanıyor ama çocukluktan itibaren tanıyor bile olsa evlilik konusundaki tanıma başka bir tanıma. Yani, sokakta oyun oynarken anne babası, aileleri tanışıyor, o ayrı bir şey ama birlikte hayat geçirecek, biyolojik bir hayatları olacak, sosyal hayatları olacak, ekonomik hayatları olacak falan; o tanıma başka bir tanıma. E, bir de çocukluğundan beri tanımayan insanlar da sonra tanışıyor, evleniyor; iki yabancıdan bir araya gelmesinden bir birlik oluşacak yani iki kişi bir olacak.

Biz, doğru evlilik nedir, onu biliyor muyuz? Yani, birtakım güdülerle insan evleniyor; dayanışma ruhuyla, cinsellik nedeniyle, duygudaşlık nedeniyle, aşiret nedeniyle; çok sayıda etkisi var bunun; bir de dünyanın kanunu böyle, kadın ve erkek cinsi bir araya geliyor ama evlilik bir müessese, çok önemli bir yer. Evliliğe hazırlık var mı? Doğru evlilik nasıl yapılır? Yani "Ali Ayşe'yi sevdi." Bu, evlilik için yeter mi? Bence yetmez. Biz "Doğru evlilik nedir?", o kavram üzerinde de durmalıyız diye düşünüyorum. Doğru evlilik olmayınca diyor ki bir süre sonra: "Ben boşanacağım." Bir taraf öteki tarafa diyor ki: "Sen değiştin." Arkadaş, zaten değişti o ama onu görmüyor insan hani "Aşkın gözü kördür." hikâyesi burada ortaya çıkıyor. Şimdi, insanları zorla bir arada tutmak da zulüm, o da işkence yani iki insana "Siz zorla bir arada duracaksınız." denir mi? O yüzden bu problemi önleyici tedbir kapsamında önceden görmek lazım, doğru evlilik yaptıracak kurslar açmamız gerekiyor belki. Daha önceki Komisyon toplantılarımızda söyledim: Gönüllük esasına dayalı olarak belki bir evlilik sertifikası verilmeli yani burada, başka bir kurumda, evlenmeden evvel çiftlere bir hafta, üç hafta kurs verip "Evlilik nedir? Başınıza ne gelir; üçüncü yılında, beşinci yılında, on beşinci, ellinci yılında ne gelir?" onu anlatmamız gerekiyor "Buna hazır mısınız?" diye. Yoksa "Ben sevdim." ama sevgi yarın uçup gidiyorsa ne olacak?

Şimdi, Cumhurbaşkanımızın da üzerinde durduğu bir konu var: Türkiye'nin nüfusu azalıyor, büyük bir oranda azalıyor. 2,2 ya da 2,3 mü? Nüfus artışı 1,51'e inmiş vaziyette, korkunç bir rakam. Yani, nüfus, aynı zamanda, biyolojinin ötesinde millî güvenlik unsuru; her ülkenin nüfusu millî güvenlik unsuru, insan kaynağı. TÜİK'in yaptığı açıklamalara göre, yakın bir zamanda - 2030'da galiba- Türkiye'nin nüfusu 85 milyondan 54 milyona inecek; korkunç bir şey bu. Cumhurbaşkanımız haklı olarak diyor ki: "Ben yıllardır en az 3 çocuk diyorum." Şimdi insanların boşanması dörtte 1 oranına çıktıysa, yüzde 25 oranında boşanma varsa çocuk da olmuyor.

Yine Cumhurbaşkanımız şuna vurgu yaptı: "İnsanlar evlenmiyor artık, ileri yaşlarda evleniyor." Peki, niye? Bence bazen bilimde icat yapmak için alışlagelmişin dışında farklı paradigmalara yönelmek gerekiyor. Edison bile elektriği bulurken o güne kadar elektrik üzerine çalışma yapanların tam tersi bir yönde gidiyor, işte, elektrik arkları üzerinde çalışıyorlar "Tam tersi bir şey yapacağım." diyor yani "Olmayacak bir şey yapacağım." diyor ve elektriği buluyor. Şimdi, burada da belki biz boşanmaları kolaylaştırsak evlilikler artar mı? Artabilir. Gençler belki "Evlenirsem nasıl boşanacağım?" diyor, "Mal kavgası yapacağım." diyor, işte "Çekişme olacak." diyor, "Aileler araya girecek." diyor yani psikolojik ve fiziki itiş kakışlar olacak. Acaba biz evliliği kolaylaştırsak -bunu bir soru olarak ortaya atıyorum, tartışılması gereken bir şey- insanlar birbirini daha mı çok sever? "Ya, evlenip boşanmak kolay; bu beni terk edecek, ben onu daha çok seveyim." diyebilir mi? Diyebilir bence yani "Sen mutlaka seveceksin; evlendin, mahkûmsun." olmaz. O zaman evlense de çocuk yapmıyor. 1,51'e düşer mi nüfus artışı? Düşmüş. Türkiye'de geç evlenme problemi var, evlendikten sonra çocuk yapmama problemi var, çocuk yaptıktan sonra tek çocukta kalıyor. Gerçi benim yaşım ilerledi, örnek olmaz ama benim de maalesef tek çocuğum var. Şimdi, belki "Evlilik öncesi bir sözleşme yapmanın şart olması gerekir mi?" diye onu da ortaya atalım. Yani, mal ayrılığı için sözleşme yapılabilir ama çocuk için de mesela evlilik sözleşmesine koymak gerekir mi? Yani "Arkadaş, evleniyoruz. Ben 3 çocuk istiyorum. Sağlığın, şartların müsaitse buna 'Evet.' diyor musun?" Ama karşı taraf diyebilir ki: "Ya, paramız pulumuz da olsa, hâlimiz, vaktimiz, sağlığımız da yerinde olsa ben asla çocuk istemiyorum." Bunu evlendikten sonra söylüyor veya "Tek çocuktan fazla istemem." diyor. Bunları makul, bilimsel ölçülere ve bizim kültürümüze uygun bir şekilde sözleşme yaparak oraya koymakta fayda var. Adam çocuk istiyor, kadın istemiyorsa bu da boşanma nedeni; bu sefer boşanamıyor. Biz bir kanun yapmışız, işte, Sayın Valim söyledi: "Kadının beyanı esastır." Ya, bu nasıl bir şey? Hukukta, işte, sağımızda solumuzda vekillerimiz hukukçu, ikisi de avukat kökenli. Şimdi, ne erkeğin ne kadının ne herhangi birisinin; tek kişinin beyanı esas olabilir mi ya hukukta? Bunun kötüye kullanımının kontrolü nasıl olacak, bilmiyoruz. Şimdi, aile kutsal, evet, aile toplumun -bir sosyolog olarak da söylüyorum- temeli, toplumun temeli aile; aile olmazsa millet olmaz, toplum olmaz, hiçbir şey olmaz, insanlık olmaz dünyada ama biz bu lafın arkasına sığınarak önlem almaktan kaçınırsak ve bugüne kadar kaçındıysak işte bu problemlerle karşı karşıya kalıyoruz. Boşanamayınca kavga çıkıyor, kavga çıkıyorsa biz bu insanları bir araya getirmek zorunda mıyız? Ha, gereken tedavi yapılacak yani tıpkı bir sağlık problemi gibi; bir yeriniz ağrıyor, hastaneye gittiniz, gereken tedavi yapılıyor ama bir yere kadar yani insanları zorla bir yerlerde tutmak da yanlış. Bu sözlerim asla boşanmayı teşvik anlamında değil ama biz problemi göreceğiz. Mesela, fiziki şiddet konusunda da bizim Komisyonumuza gelen, sunum yapanlar... Biz 21 toplantı yaptık, çok hızlı 21 toplantı ama bizim 21 toplantımız neredeyse 50-60 toplantıya eşit oldu. Bir toplantıda çok sayıda kurum ve kişiyi, akademisyeni dinledik; çok yoğun, hakikaten dört beş saat süren toplantılar yaptık Türkiye Büyük Millet Meclisinde.

Şimdi, burada, başta söylediğim gibi, fiziki şiddetin öne çıktığını gördük. Ayrımcılık hiç gündeme gelmiyor ama bize yasayla verilen görev ayrımcılığın da önlenmesi. Bu konuda ne yapılabilir? Yani, Aile Akademisi burada ayrımcılık konusunda bir çalışma yapıyor mu, onu da bilmek isteriz.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Dinleyeceğiz Sayın Vekilim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki, az sonra yapalım o zaman.

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ BAŞKAN VEKİLİ ZEHRA ÜNAL - Bu ayrımcılık konusunda -sorduğunuz için söylüyorum- aslında en büyük sıkıntıların biri, kadınlar anlamında, Sayın Başkanım, bu ayrımcılık. Ben mühendisim, ben Organize Sanayi Bölgesi'nde çalıştım yirmi yıl ve orada bir Genel Müdürlük yaptım işte İcra Kurulu üyeliği yaptım fakat oradaki ayrımcılığı çok yaşayan birisi olarak söylüyorum: Yani, evet, kadınlar çalışıyor fakat belli bir noktanın biraz üstüne çıktığınızda orada bir, hani, diyorlar ya "cam tavan", o cam tavanı hissediyorsunuz. Bunu biliyoruz ama biz Aile Akademisinde bu konuya girmedik aslında bunca zamandır. Ama gerçekten de iş hayatındaki veya işte, başka kültürel, sosyal alanlardaki bu ayrımcılık konusunda ben notlarımı aldım; inşallah Kübra Başkanım ile beraber onun üzerine de bir çalışma yaparız diye düşünüyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet, ben bitiriyorum.

Ayrımcılık konusunu halledersek şiddet konusunu halletmiş oluruz. Bence, kadına yapılan şiddet kadına uygulanan ayrımcılığın onda 1'i, yirmide 1'i belki, yüzde 1'i belki. Yani, o, şiddet, dediğimiz gibi, görünür bir olgu ama ayrımcılık görünmeyen, gizli, sinsi giden bir şey yani beyaz pirincin içinde beyaz taş gibi duruyor ayrımcılık; bunu önlememiz gerekiyor. Kamuya, özel sektöre, devlete çok büyük işler düşüyor ve bize de yasama organı mensupları, milletvekilleri olarak çok büyük görevler düşüyor.

Arkadaşlarımızın da sorusu olacaktır ama biz sunumu alalım isterseniz.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Kübra Hanım, dinleyelim sizi.

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN, AİLE VE SOSYAL HİZMETLER DAİRE BAŞKANI KÜBRA ÇİNKILIÇ - Sayın Valim, Sayın Komisyon Başkanımız, sayın milletvekilleri, kıymetli misafirlerimiz; hepiniz hoş geldiniz.

Belediyemizin kadınlara ve ailelere yönelik sundukları hizmetleri hızlı bir şekilde sizlere anlatmaya çalışacağım.

Gaziantep Aile Akademisindeyiz, aslında, onunla da başlayacağım sizlere anlatmaya. Az önce de bahsettiğim üzere, 11 kurumun iş birliğinde yürütülen bir hizmet modeli Gaziantep Aile Akademisi; ayırıcı unsurlarından bir tanesi de her gelen başvuruya öncelikle bir ön görüşme sürecini başlatıyor olmamız. Ön görüşmede tespit etmeye çalışıyoruz "Ailenin ortaya koyduğu mevcut problemin kaynağına psikolojik destek hizmetiyle mi müdahale edilmeli, yoksa sosyal yardım hizmetiyle mi, yoksa da manevi danışmanlık hizmetiyle mi?" diye; ona bağlı olarak, iş birliği yürüttüğümüz Müftülük, sosyal hizmet merkezlerimiz, Aile İl Müdürlüğümüz, Aile Ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğümüz ve gördüğünüz Gaziantep Aile Akademisi binasındaki meslek elemanı arkadaşlarımız ilgili müdahale süreçlerini yürütüyorlar. Biz, burada hukuki danışmanlık, psikolojik danışmanlık, manevi danışmanlık ve eğitim hizmetleri sunuyoruz.

Mobil psikososyal destek ekiplerimizden bahsetmiştim. Yine, özellikle Nurdağı-İsrahiye'de, deprem sonrası oldukça yoğun hasar almış Gaziantep'in iki ilçesinde ciddi hizmet modelleri yürüttük ama onun yanı sıra, camilerde, Kur'an kurslarında, belediyelere bağlı sosyal tesislerde, Denetimli Serbestlik Müdürlüğünde, cezaevinde kalan hükümlülerle, onlarla birlikte çalışmalarımızı sürdürmeye çalışıyoruz.

Gaziantep Aile Akademisinin en önemli, aslında, ayırıcı özelliklerinden biri de adliye büromuz. Gaziantep Aile Akademisi iş birliği kurumlarından 11 kurumun arasında Gaziantep Cumhuriyet Başsavcılığı da bulunuyor; bunun aslında asli amacı şu: Gaziantep Aile Mahkemeleriyle iş birliğinde yapıyoruz biz bu hizmeti. Özellikle aile mahkemelerine ya da ilk olarak dilekçesini vermek üzere adliyeye gelmiş aileleri Gaziantep Aile Akademisi adliye bürosuna yönlendiriyor arkadaşlar; onlara farklı bir hizmet modeli olduğunu, böyle de bir alternatif bulunduğunu tavsiye niteliğinde anlatmaya çalışıyoruz. Eğer uygun görür ve danışmanlık hizmeti almak isterlerse de gerek adliye bürosunda gerekse de burada onlarla çalışmalarımızı ve müdahale planlarımızı başlatıyoruz.

Eğitim modüllerimiz, gördüğünüz üzere, elimizden geldiği kadar... "Yalnızca bir kez eğitimimizi yaptık, ayrıldık." gibi bir süreç işletmemeye dikkat ediyoruz. Bu eğitim modüllerinin de şöyle bir anlamı var: Gaziantep Aile Akademisi bünyesinde verilen, gördüğünüz eğitim modüllerinin tamamı şehrimizdeki 38 meslek elemanının hepsi tarafından yürütülüyor. Gaziantep Valiliği bünyesindeki kaymakamlıklardaki meslek elemanları, Aile ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü bünyesindeki meslek elemanları, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki meslek elemanları bir ay boyunca Gaziantep Üniversitesi akademisyenlerinden eğitici eğitim aldılar, sonra bu modülleri oluşturdu ve bu modülleri sahada uyguluyorlar. Yine, az önce de bahsi geçen Evlilik Öncesi Eğitim Programı'mızda 4 modül şeklinde, her bir katılımcıyla en az 4 kez buluşarak uygulamaya çalışıyoruz.

Gaziantep Aile Akademisinin en önemli çalışma alanlarından bir tanesi, aslında az önce Sayın Valimin bahsettiği üzere, 2024 Gaziantep Aile Yılı'ydı. Gaziantep Aile Akademisini açtıktan sonra Sayın Valim ve Sayın Belediye Başkanımız bir araya gelerek 2024 yılını "Gaziantep Aile Yılı" ilan ettiler; bu çerçevede, biz her yıla bir tema verdik. Ocak ayında duyurumuzu yaptık, şubat itibarıyla başladık, 11 temada 75 faaliyet belirledik; bu faaliyetlere kimi zaman İl Millî Eğitim Müdürlüğümüz kimi zaman Sosyal Hizmetler Müdürlüğümüz kimi zaman Müftülük kimi zaman Gaziantep Büyükşehir Belediyesi öncülük etti ama tüm kurumların iş birliğinde faaliyetlerimizi gerçekleştirdik ve Aile Yılı'mızı tamamladık. Yine, Gaziantep Aile Yılı kapsamında şehrimizin genelinde bir fotoğraf yarışması gerçekleştirdik. Yine, 2025 Aile Yılı kapsamında da fotoğraf yarışmamızın 2'ncisini gerçekleştiriyoruz.

Gaziantep Aile Akademisi bünyesinde yürütülen diğer bir önemli hizmet modeli ise şu: 2024 yılı Mayıs ayında olan Aile Haftası'nda biz Uluslararası Aile Sempozyumunu gerçekleştirdik, Aile Sempozyumunda 15 farklı ülkeden 85 akademisyen tebliğlerini sundular; yine, bunun da raporunu kitap şeklinde yayınladık ve uygun görürseniz sizlere de takdim ederiz.

Uluslararası Aile Sempozyumunun en önemli çıktılarında bir tanesi de aslında meseleyle ilgili çalışmış, bir şekilde kafa yormuş akademisyenlerin bir araya gelerek tebliğlerini sunmaları ve fikir paylaşımlarında bulunmaları; bizim açımızdan önemli bir unsur oldu. Yine, Sayın Cumhurbaşkanımıza da raporumuzun çıktısını ulaştırdık.

Aile hizmetleri kapsamında Yetim Koordinasyon Merkezi önemli bir hizmet modeli. Dün Dünya Yetimler Günü'ydü, biliyorsunuz; yine biz onun için bir programımızı gerçekleştirmiştik. Belediyemize bağlı müstakil bir Yetim Koordinasyon Merkezimiz var bizim. Takdir ederseniz ki evde özellikle düşük sosyoekonomik seviyedeki ailelerde babanın vefatının ardından annenin çocuklarla kalması senaryosunda annenin kendini güçlü hissedebilmesi, çocukların eğitim süreçlerini yakından takip edebilmesi, aynı esnada da aslında o evi geçindirme yükümlülüğünü sağlaması durumunda kadınların ve çocukların çok ciddi psikososyal destek hizmetlerine ihtiyaç duyduğunu tespit ettik sahada. Dolayısıyla, Sayın Bakanımızın talimatlarıyla kurulmuş olan Yetim Koordinasyon Merkezimiz 2015 yılından beri hizmet veriyor ve ciddi sayıda aileye ulaşmış durumdayız. Özellikle her çarşamba kadınları ağırlıyoruz, hafta sonları çocukları ağırlıyoruz, yaz döneminde kamplar gerçekleştiriyoruz; bir şekilde, kadınların ve çocukların babanın vefatının ardından süreci daha zararsız atlatmaları için belediye hizmetleriyle müdahale planları oluşturmaya çalışıyoruz.

Kadın bir Belediye Başkanımız var bizim, biliyorsunuz; dolayısıyla, onun örnek modelliği, rol modelliği bizim için şehrimizde önemli. Biz onun rol modelliğini ortaya koyabilmek için 11'inci ve 12'nci sınıf kız öğrencileri Belediyemizin Meclis salonunda ağırlıyoruz, onlara diyoruz ki: "Haydi kızlar, yönetime." Kadın bir Belediye Başkanımız var ve o programlara

şehrimizdeki kadın bankacıları, kadın okul müdürlerini, kadın yöneticileri davet ediyoruz. Belediyemizde de yine başkan vekillerimizden 2'si kadın, genel sekreter yardımcılarımızdan kadınlar var. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri Daire Başkanı kadın olan tek Belediyeydi bir dönem, şu an güncel bilgi değil ama geçmişte öyleydi. Dolayısıyla, biz aslında kadın yöneticileri de davet ederek 11'inci ve 12'nci sınıf kız çocuklarına rol model olmaya çalışıyoruz.

Biliyorsunuz, yakın zamanda, yaklaşık bir yıl önce bir yerel yönetimler seçimi atlattık. Yerel yönetim seçimlerinde yine siyasete adım atmak isteyen kadınlara bir akademi programı oluşturduk, onlara Valiliğimizle ve KADEM'le iş birliğinde çeşitli eğitimler verdik. Özellikle, muhtar olmak isteyen, Meclis üyesi olmak isteyen kadınlara bir çağrıya çıktık, başvurularını aldık, değerlendirmeye tabi tuttuk; uygun görülen 30 kişilik bir ekiple de bir eğitim programı yürüttük bir ay boyunca ve onlara aslında protokol kurallarına, sivil topluma ilişkin, yerel yönetimlere ilişkin bilgileri aktarmaya çalıştık.

Koruyucu ve önleyici hizmetlerde de "Gelin Etmeyin, Okula Gönderin" önemli projelerimizden bir tanesi. Takdir edersiniz ki çocuk evlilikleri, tahmin ediyorum, birkaç gündür çalışmalarda bulunduğunuz illerde de söz konusu olmuş konulardan birisi olmuştur. Biz şehrimizde de özellikle Suriye krizinin ardından çok ciddi bir pik dönem yaşamıştık. Çocuk evliliklerinin artışıyla ilgili ciddi çalışmalar oldu, sahada çok sık karşımıza çıkıyordu. Bu çerçevede geliştirdiğimiz ve hâlâ devam ettiğimiz bir proje. "Gelin Etmeyin, Okula Gönderin" diyoruz. Tespit ettiğimiz vakaları yönlendirme, bire bir bilgilendirme şeklinde ve eğitim programlarını sürdürme şeklinde yürütüyoruz.

Kadın Konukevimizi Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğümüzle iş birliğinde yürütüyoruz. ŞÖNİM'den kabulü yapılmış, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğümüzce ilk kabul birimine yerleştirilmiş, geçmiş olan sürede uygun hizmet modeline erişilememiş ya da bir şekilde koşulları erişmeye uygun olmamış kadınlar Konukevine alındıklarında Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğümüzün, Valilik oluruyla birlikte bizim Kadın Konukevimize geliyorlar. 20 kapasite ve beraberindeki tüm çocukların kalabileceği bir Kadın Konukevimiz var. Kadın Konukevimizde hem halk eğitim merkezleriyle eğitim programlarını yürütmeye hem de mevcut kalan kadınların psikososyal iyilik hâllerinin artırılmasına ilişkin psikososyal destek çalışmalarını sürdürmeye çalışıyoruz.

Madde bağımlılığı yine şehrimizde maalesef öne çıkan ve aile içi dinamikleri de ciddi manada olumsuz etkileyen dinamiklerden bir tanesi. Bunu yazmamızın sebebi, şehrimiz ilk ÇEMATEM'i olan Belediye yani çocuk AMATEM'imiz var bizim ve bunu da uzun yıllardır gerçekleştiriyoruz. Burada biz özellikle sahada tespit ediyoruz çocukları ve sahada tespit ettikten sonra yalnızca yirmi bir günlük o detoksifikasyon süresini tamamladıktan sonra çocukları yeniden sahaya göndermiyoruz.

Yarı yol evlerimiz var, o tıbbi tedavisini tamamlamış çocukları yarı yol evlerine alıyoruz. Orada yine mevcut sosyal ortamlarına dönmelerini engelleyerek bir şekilde sosyal rehabilitasyonu da sağlamaya çalışıyoruz. Sosyal rehabilitasyonla birleştirdiğimizde çocuk AMATEM'imizde başarı oranımız yüzde 44,1; ciddi bir rakam. O anlamda, yine Sayın Valiliğimizle de ciddi bir çalışma içerisindeyiz; özellikle AMATEM boyutunda yetişkinlere yönelik de daha iyi bir hizmet modelini ortaya koymaya çalışıyoruz.

İntihar şehrimizde yine önemsedığımız ve çalışmalar yürüttüğümüz alanlardan bir tanesi. Bu çerçevede, bu hizmetten bahsetmemizin en önemli çıktısı, ülkemizde intihara yönelik bir çalıştay gerçekleştirildi Gaziantep Valiliğimiz ev sahipliğinde ve bunun sonucunda, 2023 yılı intihar teşebbüsü, 2024 yılı intihar teşebbüsü vakalarını sahada inceleyen Gaziantep Valiliği, Sağlık İl Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve Belediyemiz bünyesindeki meslek elemanları sahaya indiler çünkü intihara teşebbüste bulunmuş kişilerin yeniden intihar etme oranları maalesef hiç de düşük değil; dolayısıyla "Biz de en azından 2023 yılında teşebbüste bulunmuş vakaların sosyal incelemelerini gerçekleştirebilirsek ve yapılacak bir müdahale mümkünse onu gerçekleştirebiliriz." diye Valiliğimiz bünyesinde bir kurul oluşturuldu ve o kurulla birlikte çalışıyoruz.

Şimdi, burada gördüğümüz şu harita aslında bizim Nevzat Tarhan Hocamızla da çalışmaya başladığımız bir model. Şehrimizde 2023-2024 yılında intihar teşebbüslerinde bulunulmuş ya da gerçekleşmiş intihar vakalarını biz coğrafi bilgi sistemimize yerleştiriyoruz ve aslında yoğunluk haritası görüyoruz. Şehrimizin hangi mahallelerinde intihar oranlarının daha yüksek olduğunu tespit edip, mevcut çalışmalarımızı da mümkün olduğu kadar o mahallelerde yürütmeye çalışıyoruz.

Kadın istihdamının desteklenmesi yine önemli hizmet modellerinden bir tanesi. Biraz sonra Kadın Girişimci Destek Merkezimizi gezeceğiz, o yüzden kısaca bahsedeyim kendisinden. Biraz sonra göreceğimiz Kadın Girişimci Destek Merkezi, içerisinde iş atölyeleri olan, girişimci kadınlara tahsis edilmiş atölyelerde her kadının kendi iş fikrini hayata geçirdiği bir merkez. Burada kimisi ayakkabı sayısı üretiyor, kimisi gelinlik, kimisi çanta, kimisi börek, kimisi halı bonesi gibi çeşitli iş kollarında üretim yapıyorlar. Doğrudan Gaziantep Büyükşehir Belediyesi kaynaklarıyla işletilen bir merkez. Biz orada kadınlara merkezdeki atölyeleri sunuyoruz, mentörlük eğitimi veriyoruz, danışmanlık hizmetleri sunuyoruz; aslında bir kuluçka merkezi. Orada kadının, iki yılını tamamladıktan sonra sektörde kendine uygun bir yerde iş fikrine devam etmesini desteklemeye çalışıyoruz.

Tarım Okulumuz... Gaziantep Büyükşehir Belediyesi bünyesinde bir Tarım Okulu var, biz yine orada çiftçi kadınlarla üretim yapıyoruz ve onları kooperatifler aracılığıyla desteklemeye çalışıyoruz.

Kadın Kooperatifleri yine önemli noktalardan bir tanesi, önemli hususlardan biri. Yakın zamanda Kadın Kooperatifleri Çalıştayı gerçekleştirdik, Gaziantep Valiliği ile Gaziantep Ticaret Odası, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğümüz iş birliğinde. Aslında orada da kooperatifleri bir tarafa, ilgili kamu kurumlarını da bir tarafa oturtarak kooperatiflerin mevcut problemlerini ortaya koymasıyla; kamu tarafında da o problemlere ilişkin sunulan hizmet modellerinin tespitiyle ilgili yaptık. Bununla ilgili de raporumuz var yine Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğümüz ve Ticaret İl Müdürlüğümüz... Yine onu da uygun görürseniz sunmak isteriz çünkü kooperatiflerle ilgili de önemli sorun alanları ve önemli tespitler olduğunu düşünüyoruz raporumuzda.

Kadın Dostu Kent Gaziantep... Takdir edersiniz ki Belediye hizmetlerinin kadınlara ulaştırılmasıyla ilgili çeşitli inovatif fikirler var, bunlardan bir tanesi de bizim Kadın Dostu Gaziantep mobil uygulamamız. Bizim bu mobil uygulamayla birlikte, Gaziantep ilimizde yaşayan kadınlar bu uygulamayı indirdiklerinde uygulamaya üye oluyorlar, Belediyemizin hizmetlerinden faydalanıyorlar. Aynı esnada "Kadına Dair" diye bir bölüm oluşturduk, aslında bu Komisyona bunu anlatmamızın sebebi bu. Kadına Dair'de ilgili bölüme biz kadın ve sağlık, kadın ve spor, kadın ve hukuk gibi farklı bilgilendirme alanları var. Aylık olarak o bilgilendirme alanlarında kadınların ihtiyaç duyabilecekleri, ilgili bilgileri -6284'ten tutun kadın konukevleriyle ilgili bilgiler olmak üzere, medeni hukuk gibi tüm bilgileri- orada kadınlara ulaştırmaya çalışıyoruz.

GASMEK'ler... Aslında illerin bütününde mesleki eğitim kurslarına ilişkin merkezler söz konusu olabiliyor, bizim şehrimizde de GASMEK'ler onlar. GASMEK'lerin de yine Komisyon tarafından en önemli noktası bizim kursiyerlerimizin yüzde 70'e yakınının kadın ve kız çocuğu olması. Bizim kursiyerlerimiz geliyorlar, orada çeşitli alanlarda hem mesleki eğitim kurslarına katılıyorlar, hobi kurslarla katılıyorlar hem de 8'inci sınıf ve 12'nci sınıf öğrencileri sınavlara hazırlık, etüt kurslarından faydalanıyorlar.

Şimdi, çalışan kadınların desteklenmesi anlamında şehrimizde dört çeşit okul öncesi eğitim hizmet modeli var; bunlardan bir tanesi gündüz bakımevlerimiz. Şehrin 4 noktasında gündüz bakımevimiz var bizim, tam gün çalışan annelerin çocuklarına hizmet veriyoruz ama bunlardan en öne çıkan organize sanayi bölgesinde çalışan kadınların hizmetine sunduğumuz, yine onların çalışma saatlerini baz alarak hizmet verdiğimiz gündüz bakımevimiz. Onun yanı sıra, mahalle kreşlerimiz var, özellikle dezavantajlı bölgelerde okul öncesi eğitime erişim imkânları olmayan çocuklara ücretsiz sunduğumuz. Ve son olarak Anaokulum Bahçemde Projesi; yine bu da Türkiye'deki ilk projelerden bir tanesi. Şöyle bir şey yapıyoruz: Şehrimizde siteleşme çok da eski bir kültür değil, Gaziantep'te yeni yeni bir sürü siteler artmaya başladı. Bilirsiniz, her sitenin bir sosyal tesis alanı olur; sosyal tesis alanı içerisinde site yönetimi İl Millî Eğitim Müdürlüğümüze gelip başvuru yapıyor, "Bizim sosyal tesis alanımız içerisinde anaokulu olmaya müsait bir alan var, site yönetimi olarak karar aldık, oranın anaokulu olarak değerlendirilmesini istiyoruz." diyor. İl Millî Eğitim Müdürlüğü müfettişlerimiz gerekli incelemeyi yaptıktan sonra eğer uygun görülürse biz oraya Büyükşehir Belediyesi olarak tefrişatı gerçekleştiriyoruz, İl Millî Eğitim Müdürlüğümüz de öğretmen atamasını yapıyor. Dolayısıyla, sitenin içerisinde, sitedeki çocuklar ve çevredeki sitedeki çocuklar devam edebiliyor ve uzak, servis gibi çeşitli lojistik desteklerine de hiç ihtiyaç duymadan anaokulu hizmeti alabiliyorlar.

Yine, bebek kütüphanelerimiz çalışan annelerin desteklenmesi anlamında önemli bir hizmet modeli.

Kadın sağlığı... Yine, kadınların sağlık alanında desteklenmesi, Belediyemiz hizmet modelleri arasında öne çıkan modellerden. Bizim bir hastanemiz var, sanırım bir de İzmir'de var bir hastane, onun dışında hastanesi olan bir Belediye yok diye biliyorum. Ciddi, 190 yataklı, 3 ameliyathanesi olan, doğumhanesi olan ve on yılda 8 milyon tedavi hizmeti sunduğumuz bir hastanemiz var bizim. Yine, özellikle doğumhane kısmında ciddi bir kadın doğum kliniği olan, yoğun kadın doğum kliniği olan bir hastane burası; biz orada yine doğum öncesi kadınların Gebe Okulu açısından desteklenmesi şeklinde hizmet modelleri sunuyoruz. Şimdi, bir UNICEF iş birliğiyle mobil uygulama gerçekleştiriyoruz, yine o mobil uygulamanın ön denemelerini de bu hastanemizdeki kadın doğum kliniğinde yapıyoruz anneler uygulamayı indirdikten sonra doğum öncesi ve doğum sonrası olmak üzere tüm süreci uygulama üzerinden takip edebilirsiniz diye.

KETEM'lerimiz de kanser tarama için öne çıkan hizmet modellerinden. Mobil tarama araçlarımız... Bunları şunun için anlatıyorum: Sayın Bakanımız Fatma Şahin Belediye Başkanı olmadan önce maalesef biz kanser teşhislerinde ve bu mobil taramalarda ülkemizde alt sıralarda yer alıyorduk ancak yapılan bu yatırımlarla ve uygulanan hizmet modelleriyle birlikte şu anda oldukça üst sıralara yerleştik, bu anlamda da oldukça güzel hizmetler sunuluyor. Gebe Okulumuz, yine az önce bahsettim, hem hastanemizin doğumhane kısmındaki kadın doğum polikliniğinde hem de özellikle köylerde bilgiye erişim noktasında eksikliği olarak kadınlara yönelik hizmet modelleri sunmaya çalışıyor.

Tüp Bebek Merkezimiz de yine kadın sağlığı açısından öne çıkan hizmetlerden.

Engelli ve yaşlı hizmetleri... Şehrimizde aslında Türkiye'de ilk, Avrupa'nın da 2'nci en büyük Engelsiz Yaşam Merkezi var, özellikle engelli kadınların ve çocukların desteklenmesi kapsamında önemli bir hizmet. 0-40 yaş arası, aynı anda 1.050 çocuğa hizmet verebilme kapasitesine sahip. Havuzlarıyla, çeşitli odalarıyla ve atölyeleriyle çok ciddi hizmet sunuyor. Rehabilitasyon merkezi mantığıyla işlemeye devam ediyor.

Aktif Yaşam Merkezimiz yine 65 yaş üstü özellikle kadın yaşlıların evlerinden tamamen alınıp gün boyu vakit geçirebilecekleri, akşam da yeniden servislerle evlerine teslim edildikleri, işte, gerek kurabiye yapımı gerekse çeşitli müzik etkinlikleri gibi çeşitli etkinliklere katıldıkları bir merkezimiz.

Moral Evimiz alzyamırlı hastaların, özellikle yakınlarının gündüz biraz daha rahat nefes alabilmeleri için, evlerinden servisle alınıp akşam yeniden evlerine bırakıldıkları bir hizmet modeli.

Ortez-protez; bu hizmet modeli deprem sonrası çok öne çıktı ve aslında bizde var olan ama deprem sonrası güçlendirdiğimiz bir hizmet modeli. Takdir edersiniz ki 11 ilde yaşanmış bir koca deprem, kara deprem yaşadık ve o depremden sonra ampute vatandaşlarımızın sayısı da elbette oldukça fazlaydı. Biz bölgedeki tek ortez-protez merkezimiz, 11 ildeki; dolayısıyla, yalnızca Gaziantep'ten değil, Hatay'dan, Adıyaman'dan, Malatya'dan da merkezimize gelip ortez-protezi tamamen ücretsiz yaptığımız oldukça fazla sayıda vatandaş var; onların da yine hem fizik tedavilerini az önce gördüğümüz Engelsiz Yaşam Merkezi aracılığıyla, ortezlerini ve protezlerini de merkezimiz aracılığıyla yapmaya çalışıyoruz.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Soru var mı?

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Bizim Müdüremiz var, Abdullah Bey, onlara da söz verelim.

Sayın Vekilim, buyurun.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Gaziantep Belediyemizin hastanesi var, bu hastane zaten Türkiye'de muhtemelen...

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Sadece burada var. Aslında bu şekilde, devlet hastanesi konseptinde, 169 yatak kapasiteli; aynı zamanda, Oya Bahadır Yüksel Madde Bağımlılığıyla Mücadele Kliniğimiz de o hastanenin altında hizmet veriyor. Yatılı olarak Oya Bahadır 50 yataklı ama diğer hastanemiz de ciddi anlamda özellikle dezavantajlı bir bölgededir ve tıklım tıklım, hiçbir kuruş almadan, tamamıyla devlet hastanesi konseptinde hizmet ediyor. Benim bildiğim, İzmir'deki de bu şekilde değil, normal poliklinik şeklinde ama bu, doğumların, işte, diğer ameliyatların yapıldığı, tamamıyla bir devlet hastanesi konseptinde bir hastane.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Ya, bu hastane sadece kadın doğum, çocuk mu yoksa genel sağlık...

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Hayır bütün yani nörolojidan, fizik tedaviden tutun ama çoğunlukla kadın...

MEMUR ŞÜHEDA EYİCİL - Bu hastaneler Sağlık Bakanlığı tarafından yasaklandı, nasıl oluyor?

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Sağlık Bakanlığıyla entegre misiniz?

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Evet, evet. Şöyle yapıyoruz: Normalde doktorlar bizim kendi memur doktorlar ya da sözleşmeli doktorlar, belediyenin doktorları. Biz ihaleye çıkıyoruz; ihale bunu faturalattırıyor, SGK bunları ödüyor yani normal bir devlet hastanesinin işleyişi gibi işliyor.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Yasal olarak engellenmiş durumda.

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Hayır, bizim ruhsatınız devam ediyor Sayın Başkanım.

MEMUR ŞÜHEDA EYİCİL - Mesela, bir örnek: Ankara'da -metropol- Etimesgut Belediyesinin böyle vardı, kapattılar, o yüzden sordum.

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Bizimki gitgide büyüyor. Bakan Hanım ilk geldiği zaman o da aynı şeyi söyledi fakat maalesef... Aslında şöyle, bizim hizmet anlayışımız şu: Tamamıyla özel bir hastane gibi ama ücret anlamında tamamıyla bir devlet hastanesi gibi hizmet veriyor. Özellikle biz doğum kliniğimizi büyüttük çünkü çok fazla talep var. Orada, o dezavantajlı bölgede ciddi anlamda hizmet veriyor.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Başkanım, şunu netleştirmek için... Mesela, şimdi, sizin hastaneniz var ya, vatandaş geldi, sağlık hizmetini aldı, doktorumuz buna reçete yazdı, onun yazdığı reçeteyi sistem tanıyor mu?

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Tabii, tabii, tanıyor.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Onda problem yok?

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Hiçbir problem yok.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Tamam.

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - SGK'ye bağlı, Sağlık Bakanlığından ruhsatlı, tamamıyla...

MEMUR ŞÜHEDA EYİCİL - O zaman şöyle diyebilir miyiz: Bizim Meclisteki hastane gibi?

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Gaziantep böyle biraz model yapan bir şehir, bura da bir Gaziantep modeli.

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Zaten sunumumuzda gördüğünüz gibi, aslında birçok hizmette -Engelsiz Yaşam olsun, Oya Bahadır Madde Bağımlılığıyla Mücadele Kliniği olsun, Yetim Koordinasyon Merkezi olsun- gerçekten, Türkiye'de ilk modeller hep Gaziantep'te uygulanan modeller.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Sayın Vekilim devam etsin.

Buyurun.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Başkanım, bir sorumuz da şu: Şimdi, burasına biz Aile Akademisi diyoruz Sayın Valim. Yani, bu "akademi" tabii, Sayın Başkanım, aynı zamanda akademik bir unvan. Bu "akademi" unvanını nasıl alıyoruz?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - O anlamda değil de manevi olarak akademi. Biz de Ceviz Kabuğu programına "halk akademisi" diyorduk, onun gibi bir şey. Yoksa burada, hani, rektör...

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Diploma miploma, o tarz bir şey yok.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Öyle bir şey yok yani.

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Hayır, biz normalde her eğitimden sonra, Sayın Valimle, Sayın Belediye Başkanımızla -tabii ki çok resmî olarak şeyi yok ama kadınlarımıza her aldıkları eğitimin sonunda sertifika veriyoruz yani o ekranda da gözüktüğü gibi, her modül bittikten sonra o bazı sertifika veriyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Yani, Millî Eğitim Akademisi, Adalet Akademisi gibi bir yer değil.

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Değil.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tamam.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Teşekkür ederim Başkanım.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Buyurun.

GAZİANTEP AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRÜ UMUT ZEYBEK - Sayın Başkanım, sayın vekillerim, sayın hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biz de hem kadına şiddetle mücadele hem de erken yaşta evliliklerle mücadele kapsamında Valiliğimiz koordinasyonunda üç ayda bir toplantılarımızı yapmak marifetiyle ve il eylem planları kapsamında çalışmalarımıza devam ediyoruz.

Sizlerin, esasında, bahsettiği bazı rakamları ben tam anlamıyla vermek istiyorum eğer mümkünse.

Az önce Sayın Valimiz yine söylediler, 4'e 1 bir orandan bahsedildi, evlilik ve boşanma. Gaziantep'in evlilik sayısı geçen yıl 16.731, boşanma sayısı da 4.471; gerçekten de "Evlenen her 4 kişiden 1'i boşanıyor." olarak...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Hangi yıllarda bu?

GAZİANTEP AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRÜ UMUT ZEYBEK - Bu geçen yılın verileri efendim, TÜİK verisi.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evliliğin kaçınıcı yılında daha çok yoğunlaşıyor, ilk yıllarında mı?

GAZİANTEP AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRÜ UMUT ZEYBEK - Genelde ilk beş yıldır efendim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Hiç değişmiyor demek ki. Ben gazeteciliğe 1981'de başladım, o sırada ekonomi muhabiriydim, TÜİK'in rakamlarını haber yapıyordum. O zaman da hatırlıyorum, "Evliliğin ilk beş yılı en tehlikeli yıl." diye haberler yapmıştık yani evliliğin ilk beş yılının tehlikeli olduğu onlarca yıldır var, hiç değişmemiş anlaşılır.

GAZİANTEP AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRÜ UMUT ZEYBEK - Değişmiyor Sayın Başkanım, evet.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki, buyurun.

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Uyum beş yıl sıkıntılı oluyor zaten, daha sonra çocuk falan başlayınca uyum oluyor.

GAZİANTEP AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRÜ UMUT ZEYBEK - Ben, yine, sizin az önce zikrettiğiniz bir şeyi tam rakamlarıyla vereyim efendim: Türkiye'de ortalama evlenme yaşı erkeklerde 28,3; kadınlardaysa 25,8; Gaziantep'e baktığımızda da biraz daha düşük ama yine yüksek: 26,8 erkeklerde; 23,9 ise kadınlarda. Son beş yıla baktım sizler konuşurken; çok küçük de olsa, dediğiniz gibi, yaşta bir büyüme söz konusu.

Yine, zikrettiniz, Sayın Cumhurbaşkanımız da devamlı dile getiriyor: Bir kadının doğurganlığı 1,51 çocuğa tekabül ediyor. Bir neslin devamı için rakamın 2,10 olması lazım. Gaziantep tam 2,10 efendim. Geçen günlerde Ali Yerlikaya Sayın Bakanımızın ve Mahinur Özdemir Gökteş Sayın Bakanımızın katılımıyla il valilerimizle bir toplantı yapılmıştı; orada, yanlış hatırlamıyorsam, önümüzdeki yıl 1,51'in 1,40'a düşeceği zikredilmişti. Yani, büyük bir risk olarak şu anda görünüyor efendim.

Yine, erken yaşta evliliklerle mücadele noktasında Kübra Başkanımız bazı rakamlar vermişti, ben yine Gaziantep özelinde bir rakam zikredeyim: Bu evliliklerin yani gerçekleşen 16.731 evliliğin 960 tanesi geçen yıl "erken yaşta evlilik" olarak zikrediliyor. Yani, ne demek istiyorum? 16 ve 17 yaşındaki evlilikler. Malumunuz, 16 yaşında mahkeme kararıyla, 17 yaşında ise anne-baba rızasıyla evlilik gerçekleşebiliyor. Daha düşük rakamlardaki evliliklere maalesef sayısal olarak ulaşamıyoruz çünkü resmiyete binmiyor hâliyle. Gaziantep'e baktığımızdaysa bir iyileşme söz konusu: Son üç yıla baktığımızda, 6.445; daha sonraki yıl 6.402; en son, geçen yıla 5.874 olarak zikrediliyor.

Bizim, Gaziantep'te, efendim, 1 tane Şiddet Önleme Merkezimiz var, 3 tane de Kadın Konukevimiz var. Her Kadın Konukevimiz 20 kapasiteli olarak faaliyet gösteriyor.

Biz de yine kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında bir şiddet risk haritası oluşturduk; şu an sadece Valimizle paylaştık, yapılacak olan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon Kurulu toplantısında tüm hazırlarla paylaşacağız. "Hangi ilçede, hangi mahallelerde yoğunlaşıyor? Şiddetin türü hangi noktada daha yoğun yani psikolojik şiddet mi daha fazla, yoksa fizikî bir şiddet mi ya da ekonomik şiddet mi daha fazla?" Bununla ilgili bir haritalandırma çalışması yaptık. Ya da "Şiddetin türü nereden geliyor; ailede anneden mi geliyor, babadan mı geliyor, eşten mi geliyor, çocuktan mı geliyor ya da yabancı bir partnerden mi geliyor?"la ilgili bir çalışma da yaptık. Çok kısa bir zaman içinde paydaşlarımızla paylaşıp "Bu noktada ne yapabiliriz?"i inşallah sonuca vardıracağız efendim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ayrımcılıkla ilgili bir çalışmanız var mı?

GAZİANTEP AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRÜ UMUT ZEYBEK - Şu anda yok efendim.

Arz ederim efendim ben de.

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Şimdi, Sayın Başkanım, önce kendimi tanıtayım mı? Birkaç konuşma yaptım ama ben Mehmet Abdullah Aksoy, Genel Sekreter Yardımcısıyım. Uzun süre de Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Kadın Aile, Eğitim, Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığını yaptım. Aynı zamanda da on dört yıldır Bakan Hanımla çalışıyorum, Bakanlık döneminde de beraber çalıştık.

Hâliyle, 2012'de 6284 sayılı Yasa çıktığı zaman -o zaman Bakan Hanımın danışmanlığını yapıyordum- gerçekten çok farklı bir süreçten geçti yani orada tabii ki bu zihinsel dönüşümün oluşması için aslında özellikle birçok ilerleme oldu, eskiye göre baktığımız zaman Türkiye'nin geldiği nokta eskiye göre çok daha iyi ama daha katetmemiz gereken çok mesafe var. Yoksa, öbür şekilde... Şu an ben, bakıyorum, 2012'deki bakış açımızla, işte, toplumun bakış açısıyla -özellikle Kübra Başkan da söyledi- bu "Gelin Etmeyin, Okula Gönderin" projesi kapsamında biz imamlarımıza, muhtarlarımıza, STK'lere, işte, rehber hocalara falan eğitim verirken özellikle muhtarlarımızdan ve imamlarımızdan: "Ya, bu erken yaşta evlilikle mücadele kısmına ne gerek var? Niçin bizi topluyorsunuz..." Çünkü bunu Valilik marifetiyle topluyorduk ve eğitim veriyorduk ama üç günlük eğitimden sonra "Ya, aslında gerçekten bizim bakış açımız değişti." diye... Ya, bu bir süreçti tabii...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Davranışları da değişti mi?

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Aynen öyle, "Ya, biz böyle bakmıyorduk olaylara, biz farklı bakıyorduk." diye ama şu an geldiğimiz nokta, evet... Bir kere zaten o muhtar, o imam kendi çocuğuyla -belki eş olarak değil de- kendi kızıyla özellikle sınıdığı zaman olaya daha farklı bakıyor. Örnekler söyledikten sonra yani o eğitimden sonra özellikle bir değişim gözlemliyorduk. Hâliyle, 6284 ilk defa çıkan bir Kanun, kadına yönelik şiddetle mücadelede; aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddetle mücadele yasası çıktı. Fakat, tabii ki, takdir edersiniz ki -ben de uzun süre Mecliste danışmanlık yaptım- birçok yasada uygulama kısmında çıkan sıkıntılar belli bir süre sonra değişebiliyor, ekleme yapılabiliyor, geçici bazı maddeler değişebiliyor falan ancak bu 6284'e maalesef toplumda -İstanbul Sözleşmesi gibi- kutsal bir görev yüklendi; normalde aslında sonuçta 2012'de çıkan bir yasa, bugün 2025, on bir-on iki-on üç yıla yakın bir süre geçti; hâliyle, mutlaka, sahada gerçekten bizim de -evet, o dönemde öyle gerekiyordu ama- şu an geldiğimiz noktada uygulamada bazen sıkıntılar gözlemliyoruz. Bunu söyleyen aile mahkemeleri başkanları da oluyor, aile mahkemeleri hâkimleri de oluyor, savcılar da oluyor ve özellikle aile il müdürlüklerimizle konuştuğumuzda uygulama kısmında zaman zaman sıkıntılar oluyor; o yüzden, özellikle burada hiçbir şey gözetmeksizin bütün partilerin... Evet, sıkıntı varsa bu maddeler değiştirilebilir ya da daha ağır maddeler de konulabilir, bazı maddeler daha hafifletilebilir, işte, Sayın Valim "Beyan esaslı." dedi, bu da masaya yatırılabilir ancak böyle kutsal bir şey yüklendi 6284'e. O yüzden, perde arkasında aslında farklı siyasi görüşlerle de görüştüğüm zaman, mesela Baroyla görüştüğümüz zaman Baro "Kesinlikle çok sıkıntılı bazı uygulamalar var 6284'te." diyor ama medyanın karşısına çıkıldığı zaman kimse o riske girmek istemiyor, hemen bir geri adım atmaya başlıyorlar. O yüzden, bunun

ciddi anlamda, eğer gerçekten bu sorunun kökünden çözülmesini istiyorsak, daha cesurca bazı yasaların değişmesi gerekiyor kanaatindeyim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Medya şiddetinden korkmamak gerekiyor.

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Evet çünkü gerçekten zihinsel dönüşüm belli bir aşamaya geldi. Bu bir süreçtir yani akşamdan sabaha hemen değişecek bir şey değil çünkü sonunda Türk aile yapısı, Türk kültürü, Türk değerleri farklı bir yapıya sahip. Zaman içerisinde bunda, evet, gerçekten bir dönüşüm sağlandı ama hemen akşamdan sabaha hızlı bir dönüşüm, sert bir dönüşüm bekleyemeyiz ancak bu 6284'ü de bu şekilde... Mesela İstanbul Sözleşmesi -ben ilahiyatçiyim, bir ilahiyat doktoruyum, aynı zamanda sosyologum- öyle yanlış bir şeye götürüldü ki yani savunanın da ciddi anlamda niçin savunduğunu, eleştirenin de niçin eleştirdiğini ben kendim şahsen işin içerisinde olan birisi olarak çok anlamadım; tamamıyla siyasi görüşlerle eleştirildi ya da siyasi görüşlerle savunuldu. Hâlbuki belki bazı çekinceler, şerhler konulabilirdi özellikle 3'üncü maddede ya 4'üncü -ya 3'tü ya da 4'tü- maddede; diğerleri hepimizin... Aslında İstanbul Sözleşmesi insan olarak savunduğumuz bir şeydi ama maalesef eleştiriyi de savunmayı da farklı mecraya götürdük. O yüzden, bu 6284'te de ciddi çalışılması gerekiyor; Meclis bunu görev alanı olarak addedip çalışsa memnun oluruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkürler.

GAZİANTEP ŞÖNİM MÜDÜRÜ NURCAN MURAT - Ben söz alabilir miyim?

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - ŞÖNİM Müdürümüz burada, kendilerine bir söz verelim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Önce isterseniz ben bir giriş yapayım.

ŞÖNİM'e de ziyarette bulunacaktık, gelecektik ama bugüne kadar çok ŞÖNİM ziyareti yaptık biz; onun için siz konuşurken lütfen diğer ŞÖNİM'lerden bir farkınız var mı, varsa onu vurgulayın.

Buyurun.

GAZİANTEP ŞÖNİM MÜDÜRÜ NURCAN MURAT - Sayın Başkanım, Sayın Valim, değerli vekillerim; hepiniz hoş geldiniz.

Aslında vurgu yapılmayan bir şeye vurgu yapmak istiyorum: Başkanımın dediği gibi, ayrımcılıkla ilgili çok fazla bir çalışma yok. 2012 yılı itibarıyla 6284'ün hayatımıza girmesiyle, şiddet önleme ve izleme merkezlerinin açılmasıyla şiddet türleri dört ayrı başlıkta inceleniyordu, işte, fiziksel şiddet, ekonomik şiddet, psikolojik şiddet, cinsel şiddet; daha sonra ısrarlı takip ve dijital şiddet de hayatımıza girmeye başladı. Aslında on üç yıllık süre zarfında 6284'ün hayatımıza kattığı bir şey var. Başkanımız şunu belirtmişti: "Ayrımcılıkla ilgili bir çalışma var mı?" Evet, göze çarpan bir şey olmadığı için çalışma yok ama -bize yansıyan vakalardan- Gaziantep ili önleyici ve koruyucu tedbir kararının çokça fazla olduğu illerden bir tanesi. Biz bununla ilgili -Sayın Müdürüm de belirtti- risk haritası çıkardık. Şunu fark ediyoruz son dönemlerde: Evet, şiddet türleri belirli başlıklarda; gerçekten, şiddet, olduğu gibi hayatımıza yansıyor -fizikselse fiziksel, psikolojikse psikolojik- ama on üç yıllık zaman zarfında şu değişti özellikle Antep'te: Antep sanayi kenti. Artık kadınlar sosyal hayata, ekonomik hayata katılmaya başladı. Burada 6284'ün kattığı şey şu: Kadın artık kendinin farkına varmaya başladı. O yüzden, tedbir kararlarının sayısının fazla olması sadece fiziksel şiddetten, psikolojik şiddetten değil; aslında kadınların, kendisinin farkına varmasıyla birlikte, kanunu da arkasına almayla biraz daha güç kazanmaya başladığını göstermeye başladı burada. Yani, sadece şiddete uğradığı için 6284'ten faydalanmıyorlar; bir yerde birey olarak da toplumda var olduklarını göstermek için 6284'ün ilgili maddelerine dayanarak karar alıyorlar. Yani, psikolojik şiddet bizim istatistik verilerimizde çok fazla, fiziksel şiddetin de önüne geçmiş durumda. Artık gelenekçi yapıyla, kadının sosyal hayata katılmasıyla arada sıkışmış bir aile yapısı var; bu aile yapısının aslında yansımalarını biz görüyoruz. Bundan dolayı -şiddet evet ama- kadına yönelik ayrımcılıkla ilgili de çalışmaların yapılması noktasında belki zaman içerisinde 6284'ün ilgili maddelerine bile gerek kalmayacak çünkü bu önlenildiği takdirde kadın artık beyan esasına dayalı gidip tedbir kararıyla ilgili işlem yapma ihtiyacı duymayacak. Bu problemi çözdüğümüz noktada aslında Komisyonunuzun da var olma nedeni belki ortadan kalkacak; bu nedenle de ben ayrımcılıkla ilgili çalışmaların...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Biz sadece Gaziantep'e gelmemiş oluruz, Türkiye'de inşallah kalkar.

GAZİANTEP ŞÖNİM MÜDÜRÜ NURCAN MURAT - İnşallah, dileğimiz bu.

Ben sadece yansımalarından, bizde olan istatistiki verilerden ya da sahadaki arkadaşlarımızın çalışmalarından edindiğimiz deneyimlere dayanarak bunu söylüyorum. Gerçekten bir dönüşüm var ama kadının kendisini fark etmesiyle, sosyal hayata katılımıyla, ekonomik hayata katılımıyla beraberinde gelen bir değişim bu.

Arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - "Kadının kendini fark etmesi" ne demek, neyi kastediyorsunuz?

GAZİANTEP ŞÖNİM MÜDÜRÜ NURCAN MURAT - Yani, orada aslında şundan bahsetmeye çalışıyorum ben: ŞÖNİM'ler açıldığında ekonomik hayata çok fazla katılım sağlayamıyorlardı. Ya anne ya eş ya kayınvalide için gelin, kayınbaba için gelindi ama şimdi o değil; artık idareci sayımız çok fazla, çalışan kadın sayımız çok fazla, üreten kadın sayımız çok fazla. Antep'te 17 tane kooperatifimiz var; aslında sayı 22, son dönemde 2 tane daha açıldı, sayımız çok fazla. Kadınlar artık üretiyor; kadınlar artık kadın olmanın ötesinde hani cinsiyetçi yaklaşımın ötesinde bir birey olarak da toplumda var olduklarını göstermeye çalışıyorlar, aslında şu anda onun savaşı veriyorlar; bu tedbir kararlarının yansımaları, aslında çok olmasının nedeni bir yerde de bu; araya sıkışmışlığın, işte, kadın olmanın ötesinde bir birey olarak da var olmanın savaşının sonucu diye nitelendiriyoruz biz bunu.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bir de bir şey daha sorayım: Ayrımcılık türleri nedir size göre? Mesela kadına ayrımcılık hangi yöntemlerle, hangi biçimlerde gerçekleşiyor?

GAZİANTEP ŞÖNİM MÜDÜRÜ NURCAN MURAT - Yine bize yansıyan vakalardan yola çıkarak sizlere açıklama yapayım: Orada kadın aslında -yanlış anlaşılmasını çok istemiyorum ama- cinsel tema olarak çok fazla kullanılıyor, görülüyor. Eş için de böyle...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - İş yerlerinde mi, dışarıda mı?

GAZİANTEP ŞÖNİM MÜDÜRÜ NURCAN MURAT - Hayır, aile ortamı... Bize yansıyan vakalarda şunu söyleyebilirim: Cinsiyetçi bir yaklaşım var. Kadın, kadın. Kadın ne yapar? Kadın evde çalışır, kadın çocuk büyütür ya da çocuk doğurur, çok fazla söz hakkı yoktur, her şeye irade gösteremez; kapalı bir toplum yapısı hâlâ devam ettiği için maalesef böyle bir algı hâlen devam etmekte. Diğer taraftan, anne olma durumu söz konusu, sadece anne; çocuk yetiştirirsiniz, çocuk büyütürsünüz, çocuğun eğitimiyle ilgilenirsiniz. Çalışma hayatına katıldığınızda şu var, yine ayrımcılık şurada: Çalışıyorsunuz -ben çevremden de çok fazla gördüğüm için, bize yansıyan vakalardan da şunu söyleyebiliyorum- kadın çalışıyor ama kredi kartı eşinde, kadın çalışıyor ama eşinden harçlık alıyor; hâlâ bunun yansımaları fazlasıyla var. Yani, bazı şeyleri aşmaya çalışırken aslında gelenekçi olan, arkadan gelen, bizi biraz daha zorlayan o yapının da kırılmasına ihtiyacımız var. Diğer taraftan, toplumsal rollerimiz, yine, bahsettiğimiz, kadın olmanın vermiş olduğu, yine cinsiyetçi bir yaklaşıma dayanan bir durum söz konusu.

Sormak istediğiniz başka bir şey varsa...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Şimdi, saydıklarınız aslında kadına ayrımcılık değil de kadın çalışıyorsa, kredi kartı kocasında, erkekteyse o da bir şiddet, ekonomik şiddet yani şiddet türlerine giriyor.

KLİNİK PSİKOLOG EGE EBRAR ÖNÜR - Ben de klinik gözlemler doğrultusunda aslında cevaplandırıyor olacağım bu soruyu.

Ekonomik şiddeti belki biraz daha hukuki davalarda görmek hani mümkün olabilir; miras davalarında erkeğe genellikle daha fazla yatırım yapıldığını görüyoruz, kadınların biraz da ayrımcılığa maruz kaldığını bu noktada görüyoruz. Fizyolojik olarak da aynı zamanda bir ayırım söz konusu, biyolojik olarak da bir ayırım söz konusu; tabii, bunun gerçekçi bir tarafı da mevcut bir taraftan. Erkeklerin kas kütlelerinin kadınlara oranla daha fazla olduğunu biz biliyoruz ancak bu bir taraftan zekâyla da özdeşleştirilen bir şeye dönüşmüş durumda. Öğretilerimizde de maalesef bu var "Saçı uzun, akıllı kısa." gibi; aslında kadınların erkeklerden biraz daha pasif kaldığını, zekâ olarak bile daha geride konumlandığını toplumsal öğretilerimizde, dilimizde ve davranışlarımıza yansıyan birtakım bölümlerde de görmek mümkün.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Ben de birkaç bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Teşekkür ederim Başkanım.

Az önce bir hastaneyle ilgili bir konu geçince ben de bir bakayım dedim. Eşrefpaşa Hastanesi İzmir Büyük Şehir Belediyesine bağlı; o da ikinci basamak hastane, devlet hastanesi kapasitesinde; 7 ameliyathanesi, doğumhanesi varmış; 150 yataklı ve yaklaşık 21 branşta da hizmet veriyorlarmış. Büyük bir ihtimalle sizdeki de ikinci basamaktır.

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Evet, evet.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Çünkü üçüncü basamak artık üniversite ve araştırma hastaneleri oluyor, ilk basamaklarda... Bu bilgilendirmeyi yapmış olalım. Bunun dışında da bu "Kadının beyanı esastır." bence hâlâ Türkiye'de çok anlaşılammış bir şey çünkü uygulamada gerçekten böyle bir şey yok. Ben de hukukçuyum, aynı zamanda bu kadın çalışmalarını da yapıyorum. Asıl olan, mağdurun beyanının dikkate alınması gerektiği. Hassasiyet gösterilen konu bu ama maalesef hem sosyal medyada hem basında bu -İstanbul Sözleşmesi konusunda da olduğu gibi- yanlış anlatılıyor. Orada mağdurun beyanının esas alınabilmesi için, dikkate alınabilmesi için bir hassasiyet gösterilmesi gerekiyor ama tek başına yine yeterli değil -hâkime hanım da burada- o yüzden bu konuda bir bilgi vermek istedim. "Kadın söyledi, evet, tamam, doğrudur, o yüzden böyle davranalım." ya da "Buna dayalı bir hüküm kurulur." diye bir şey yok, hukuken de mümkün değil zaten ama maalesef bunun arkasına sığınan erkekler var diyebilirim ben de.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI DR. MEHMET ABDULLAH AKSOY - Sayın Vekilim, aile mahkemeleriyle de görüştüğümüzde -siz görüşüyorsunuz zaten- şöyle söylüyorlar: Risktir. Özellikle sosyal medyadaki sıkıntıyı yaşamamak için, hedef hâline gelmemek için hâliyle, zahirine göre hükmedip bir bakımdan hâkim üzerindeki sorumluluğu atıyor yani bu sefer erkeğe ceza veriyor. Dediğim gibi, tamamıyla hiçbir delil olmadan, tamamıyla beyanı esas alarak yapınca... Oradaki bir hâkimin kendisi de söylüyor, "Evet, biz bazen aslında şey yapmak istemiyoruz ama bu sefer ortaya çıkacak sosyal medya baskısından kaçınmak için biz de yasanın zahirine göre hükmederek olayı kapatıyoruz." diyor.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Şimdi, biraz önce sayın vekilim söyledi boşanmaları kolaylaştırmayla alakalı olarak. Geçen haftaydı galiba, basında ben de bir haber gördüm "Boşanmayı kolaylaştıracamız, velayet veya diğer mal paylaşimleri daha sonra gelecek." diye.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Onun hazırlığını yapıyoruz, evet.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Ben buna çok sevindim; bir arkadaşım var, bir türlü boşanamıyor, arayıp müjdeyi ona verdim. Çünkü bu kavga ve şiddetle, biraz da bu boşanma süreci uzadıkça daha çok yüz göz oluyorsunuz. Zaten çok iyi niyetle başlayan bir yola çıkıyorsunuz, o yolun sonunda o süreçte bazı sıkıntılar yaşanıyor, çiftler ayrılmaya karar veriyor. Ayrılmak daha zor, evlenmek kolay, ayrılmak zor. Bence ayrılmayı biraz daha kolaylaştırmak bu şiddetin de önüne geçebilir ki sayın vekilim de diyor "Tez zamanda bunu halletmemiz gerekiyor." diye. Aksi takdirde, zaten artık birbirinden nefret edecek, aynı sokaktan geçmeyecek noktaya gelen kişiler mahkeme salonlarında ya da gerekse aileler arasında -aileler de giriyor- daha çok bir araya geliyor; onun için, bizim bu işi kolaylaştırmayı hızlı bir şekilde bitirmemiz lazım kanaatindeyim. Biraz önceki konulardan bir tanesi bu şeyle alakalıydı.

Sayın Vekilim, siz buyurun.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Aslında şunu da ekleyeyim: Aslında bu, kadın-erkekten öte, eşitlik mücadelesi. Eğer gerçekten toplumda kadın ve erkek eşit görülürse; toplumdaki bu algıyı, bu sorunu çözersek şiddetin de belki çözümünün ilk noktası, başlangıç noktası olmuş olur.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Anayasa'da zaten o eşitlik var.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Tabii, eşitlik var ama uygulamada, toplumun yapısında maalesef yok, olmadığı için... Az önce ŞÖNİM Başkanımız da bahsetti işte ekonomik, fiziksel diye; maalesef toplumda hâlâ "kadına şiddet" dendiğinde sadece darp ya da kadın cinayetleri konuşuluyor; aslında psikolojik şiddetten, ekonomik şiddetten başlayarak bunu çok çok çeşitlendirebiliriz. Maalesef kadınlar hâlâ eşlerinin ya da birlikte olduğu erkeklerin ya da birlikte aynı ailede olduğu erkeklerin kendisine uyguladığının şiddet olduğunun farkında değil; o yüzden, bu tür merkezler ve bu tür çalışmalar bunun için de çok gerekli. Birçok çalışma yapıldı ama yolumuz görüyorum ki çok daha uzun; o yüzden, bu güne kadar verilmiş olan emekler için de ben çok teşekkür ediyorum.

Bizi ağırladığınız için de çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Başka söz almak isteyen var mı?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Var mı söz almak isteyen?

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Buyurun hâkime hanım.

TETKİK HÂKİMİ MELEK ARSLAN - Şimdi "Kadının beyanı esastır." diye yola çıkıldığı için söz almak istedim.

Ben Melek Arslan, Adalet Bakanlığında görev yapıyorum, tetkik hâkimiyim; 6284 sayılı Kanun'un uygulamalarını çalışıyoruz. Kanunda zaten -bilirsiniz, uygulayıcılar da bilir, ŞÖNİM Müdürümüz de bilir, sizler de çok iyi biliyorsunuz- "Kadının beyanı esastır." diye bir ibare yer almıyor ama 8'inci maddede "Koruyucu tedbir kararı verilmesi için delil, belge aranmaz; önleyici tedbir kararı verilebilmesi için gecikmeksizin harekete geçilir." diye bir ifade var; şimdi, bunu yorumlamak lazım. Esasında koruyucu tedbir kararlarına kanun koyucu 3'üncü ve 4'üncü maddede yer veriyor. 3'üncü maddede "mülki amir tarafından alınabilecek, şiddet mağduru lehine alınabilecek" diyor. Şiddet uygulayanla ilgili olan tedbir kararları da "önleyici tedbir kararı" diye geçer kanunun lafzında, 5'inci maddede. 4'üncü maddede de hâkim tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararlarına yer verilmiş. Bunların da içerisinde -Sayın Vali Yardımcımızın da konuşmasında bahsettiği bir örnek bağlamında söylediği- iş yerinin değiştirilmesi kararı var.

Şimdi, 8'inci maddedeki "Koruyucu tedbir kararlarıyla ilgili delil, belge aranmaz."yi şöyle yorumlamak lazım: Tabii ki kadın, işte, kolluğa müracaat edebilir, cumhuriyet başsavcılığına müracaat edebilir, doğrudan mahkemeye müracaat edebilir, ŞÖNİM'e gidebilir. Kadın buraya gelir gelmez "Ben şiddete uğradım." deyince asla hemen bir kadının iş yeri değiştirilmez. Koruyucu tedbir kararlarını şöyle yorumlamak lazım: Evet, kadın şiddete maruz kalmıştır ya da şiddet tehlikesi altındadır; doğrudan fiziksel ya da cinsel şiddete, sözlü şiddete maruz kalmamıştır ancak kalma ihtimali de vardır, öyle bir tehdit altını da korur kanun kapsamına baktığınız zaman. Burada yapılan değerlendirmede, evet, tabii ki de mağduru beyanı etkili olacaktır ama hâkim bunu değerlendirir. Zaten iş yerinin değiştirilmesi kararı hemen, kolayca verilebilecek bir karar değildir. Orada -bilirsiniz, illerimizde 84 tane ŞÖNİM var- ŞÖNİM'le görüşülür, oradan bir sosyal araştırma raporu talep edilir, sosyal araştırma raporunda şiddet mağduruyla görüşülür, şiddet uygulayanla görüşülür, gerekli meslek elemanları gerekli incelemeleri yapar, iş yeri değişikliği gerekir mi gerekmez mi konusunda bir sosyal araştırma raporuyla da -tabii ki bu sosyal araştırma raporları bu arada bağlayıcı değil, hâkime sadece yol gösterici mahiyettedir- hâkim gerekli değerlendirmesini yapar. Burada "Kadının beyanı esastır." denince hemen, yani, her dendiğinde "Bana şunu yapın, bunu yapın, işte, şiddet failini uzaklaştırın."la harekete geçmiyoruz. Zaten 5'inci maddedeki önleyici tedbir kararları şiddet uygulayan hakkında verilir, onun haklarına müdahaledir. Orada da şöyle bir değerlendirme yapılır -kanun koyucu "Gecikmeksizin." demiş-: Orada da olgulara bakarız, hâkim orada olguları değerlendirir. Tabii ki 6284 sayılı Kanun'un amacı nedir? İvedi bir şekilde harekete geçerek şiddeti önlemek, şiddet tehlikesini bertaraf etmek. Bu anlamda, hem ŞÖNİM hem ŞÖNİM'in raporu hem kolluk tarafından mağduru beyanıyla doldurulan olay kayıt formu, oradan ölçülen risk değerlendirmesi, işte, konu hâkime geldiğinde, aile mahkememize iletilindiğinde aile mahkemelerinin tedbir kararlarını değerlendirirken şiddet failinin daha önce, geçmişte bir tedbir geçmişi var mı, sabıkası var mı, soruşturma geçmişi var mı - olmayabilir de, bunların hiçbirisi olmayabilir de ama- bunlar da değerlendirilerek koruyucu ya da önleyici tedbir kararları alınıyor. Doğrudan kadın geliyor, beyanda bulunuyor, "İş yerim değiştirilsin." dediği zaman hiçbir hâkimimizin... Ki kolay değil iş yeri değişikliği; gideceği ilde aynı kadroda boşluk var mı, onun pozisyonuna uygun bir görev var mı, bunların hepsi ilgili bakanlıkla, artık nereye bağlıysa çalıştığı yerle -kamu kurumuysa zaten onunla ilgili bir araştırma yapılır, özel şirketlerse, onların birkaç şubesi varsa farklı illerde- öyle bir görüşme yapılır; bir aydınlatmayla, şiddet mağduru da bu konuda ŞÖNİM personeli tarafından aydınlatılarak denir ki: "Bu, böyle bir tedbir. Burada senin iş yerini değiştirdiğimiz zaman, bak, orada uygun bir pozisyon var mı, bunu araştıracağız; ondan sonra, uygunsam..." İşte, bazen üniversiteler için de gerçekleştiriliyor; sadece iş yeri değişikliği değil, mesela okul değişiklikleri de gündeme geliyor, üniversite değişiklikleri de gündeme gelebiliyor. Tüm bu hususlar değerlendirilerek bir karar verilebiliyor.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkür ederiz.

Sayın Vali Yardımcımız, Büyükşehir Belediye Başkan Vekilimiz; sizlere, hepinize çok teşekkür ediyoruz.

Kapanma Saati: 14.00

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.39

BAŞKAN: Mustafa Hulki CEVİZOĞLU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Asuman ERDOĞAN (Ankara)

SÖZCÜ: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)

KÂTİP: Zuhâl KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş)

---- 0 ----

(Şahinbey Belediyesi Evlilik Okulu Programı)

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Saygıdeğer Başkanım, değerli milletvekillerim, Kıymetli Belediye Başkanımız -Büyükşehir Belediye Başkan Vekilim buradaydı ama şu an göremedim, Zehra Hanım- Değerli İl Müdürüm, kıymetli STK derneklerimizin başkanları; hepinize saygı sevgi ve hürmetlerimi sunuyorum.

Sabah misafirlerimizi karşıladık, Büyükşehirin Aile Akademisinde kendilerine ilimizle alakalı bazı bilgiler aktardık, daha sonra Kadın Girişimci Destek Merkezine geçtik ve oradan da Şahinbey Belediyemizin Aile Okulu'nu yerinde görmüş olduk.

Sayın Komisyon Başkanımız kendi Komisyonlarının uzun zamandır bu konuda çalıştıklarını ama en güzel sözleri de burada işittiklerini söylediler, kendilerinin cümlesi. Şiddet sarmalının içerisindeyiz; bu, sadece kadına karşı şiddet değil, sokakta sokak hayvanlarına karşı ya da trafikte "trafik terörü" diyoruz, trafikte de şiddet var. Bir ara ülke gündeminde çok yaygındı, sporda şiddet; çok şükür biraz daha bu konuda yol kat ettik, en azından gündemde geri planda, daha marjinal bazı özel maçlarda kaldı ancak ülkenin en önemli gündemi -ki öyle de olması lazım- annelerimize, bacılarımıza, kızlarımıza yani özetle kadınıma yönelik yapılan şiddet; bu konuda da Türkiye'nin kalbi Büyük Millet Meclisi önemli bir Komisyon kurmuş. Millet olarak, toplum olarak ve bu yasama döneminde Meclis olarak inşallah bir çözüme kavuşturulacak bir rapora bağlanır kanaatindeyim.

Kıymetli Başkanım, ilimizde 1.774 tane dernek var, bunlardan 19 tanesinin isminde bizzat "aile" ismi geçiyor; bu dernek başkanlarımızı özellikle buraya davet ettik. Yine, isminde "kadın" geçen toplamda 120 derneğe denk geliyor ya da bir kadın ve aile üzerinde çalışan 120 dernek var; bu 1.774'üncü 120'si de kadın ve aile üzerinde çalışıyor. Sizlerle bir araya getirdik.

Ben sözü sizlere bırakayım.

Özellikle dernek başkanlarımızı da tek tek dinlemek istiyoruz.

Bir şey söyleyecek misiniz?

ŞAHİNBEY BELEDİYE BAŞKANI MEHMET TAHMAZOĞLU - Yok, ben bir şey demeyeceğim, ben dinleyeceğim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tahmazoğlu Başkanım diyor ki: "Ben çamaşır makinesini veririm, ceplerine 40 bin lira koyarım, 'Çok çocuk yapın.' derim, gerisi onlara kalmış. Burada da konuşmam."

Ben bu salonu hatırlıyorum, Başkanım daha önce bu salonda çok bulunduk; ellerinde bayraklar, gençler... Burası çok coşkulu ve bizim için anısı olan bir salon. Başkanımın da çok iyi konuşuyor.

Başkanım, neydi lakabınız, burada ne diye slogan atıyorlardı? "Şövalye" mi diyorlardı, bir şey diyorlardı? Ata binış görüntünüz vardı sizin bir.

ŞAHİNBEY BELEDİYE BAŞKANI MEHMET TAHMAZOĞLU - At üzerinde ok atıyordum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet ama orada size bir unvan takmışlardı, bir şey diyorlardı, "şövalye" mi diyorlardı, "süvari" mi?

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Kovboy.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Yok, kovboy demiyorlardı, kovboy bizde yok.

Şimdi, Sayın Başkanım, tabii, Türkiye'de bizim gördüğümüz en başarılı Belediye Başkanlarından bir tanesi; birincisi desem başkalarına haksızlık olur. Kendisini çok yakından takip ediyoruz. Konumuzun biraz dışı ama şunları söylemek durumundayım: Ben, diğer milletvekili arkadaşlarımız gibi, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Fahiş Fiyatla Mücadele Yasası'na imza koyan milletvekillerinden biriyim ancak biz bu yasayı çıkardıktan sonra yasayı çıkarmak yetmedi, fahiş fiyatlar devam etti ama bir baktık ki Şahinbey Belediyesinde Belediye Başkanımız kendilerinden korkulacağı zannedilen kuruluşların kapısına kilit vurdu fahiş fiyat nedeniyle; kendisini tebrik ediyoruz yani bu çok önemli bir şey, aslında aileyle de ilgili bir şey. Aile kuruluyor, sokağa çıkacak, alışveriş yapacak sonuçta, değil mi? Aç aç aile olmuyor. Şimdi, o 3 harfli marketlere -bir tanesi de 6 harfli, M'yle başlıyor- hiç çekinmeden gerekli denetimleri yaptı, cesur bir Belediye Başkanı ve halkın Belediye Başkanı olarak önemli bir adım attı; kendisini burada bir kere daha kutluyorum.

Gelelim konumuza: Biz, Mustafa Alkayış Vekilim, Ayşe Sibel Ersoy Milletvekilimiz -diğer milletvekillerimiz de bugün başka komisyonlar da var, oralara da dağıldılar- birlikte Kadına Şiddet ve Ayrımcılığı Önleme Komisyonundayız. Dört aylık süremizi önümüzdeki hafta cuma günü tamamlamış olacağız, dört ay bitmiş olacak, Sayın Valimizin dediği gibi önemli bir rapor çıkacak, şu anda da hazırlıkları büyük oranda tamamlanmış vaziyette; son düzenlemeler yapılacak ve buralardaki bu toplantılar da dâhil olacak raporumuza.

Şimdi, kadına şiddet Türkiye'de ayrımcılığın ötesinde algılanan bir konu yani şiddet fiziksel şiddet olarak algılanıyor toplumda genellikle ve bununla mücadeleye indirgeniyor; oysa, ayrımcılık -sabahki konuşmalarımızda da söyledik- çok sinsi gelişen ve çok daha yaygın. Yani, bir kadının toplumsal hayatta, iş dünyasında önünü kesecek davranışlar, iş yerinde kendisine yapılan mobbing ve benzeri yasa dışı ve psikoloji gerektiren, içeren davranışlar göz ardı ediliyor. Şimdi, biz ayrımcılığı engellersek belki şiddetin engellenmesi için de büyük bir adım atmış olacağız. Bizim Komisyonumuzun görevi bunları tespit etmek, şiddetin kaynaklarını belirlemek. Şiddet kimden geliyor, hangi nedenle geliyor ve bu nasıl önlenir, mevcut mevzuatlar yeterli mi, mevzuatlar yeterli ama uygulamada mı sıkıntı var; bu ve benzeri konuları ele alıyoruz. Genellikle biz dinliyoruz, konuşmak yerine biz dinliyoruz; onun için burada bitiriyorum sözlerimi. Milletvekili arkadaşlarımız da bir giriş konuşması yaptıktan sonra sizleri dinlemek isteriz.

Hoş geldiniz.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Herkese merhabalar.

Kadına şiddet, tabii, bütün dünyanın sorunu olduğu gibi maalesef ülkemizde de çok büyük sorun. Tabii, bu soruna biz dört aydır cevap bulmaya çalışıyoruz, çok da büyük ilerlemeler kaydettik, birçok şehri gezdik; orada ihtisaslaşmış insanların bu konuyla nasıl ilgilendiklerine, nasıl sağduyulu ve gönüllülük esasıyla yardımcı olmaya çalıştıklarına şahit olduk. Bu da tabii, bizi

çok mutlu etti. İnşallah, bu konuyu artık gündemimizden çıkaracağız ama tabii ki bu hem devletimizin önderliğinde olacak hem de aslında bireysel olarak hepimizin katkı sunması gereken toplumsal bir sorun olarak önümüzde duruyor. Sağduyulu davranıp gönlümüzce bu konuyla ilgilenerken ve aslında, en önemli şey de kendimiz örnek olarak sorunu toplumsal olarak daha ileriye taşımanın önünü kesmemiz gerekiyor diyorum.

Saygılar sunuyorum.

Teşekkürler.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Ben de bütün katılımcılara saygılarımı sunuyorum.

Yaptığımız çalışmaların özellikle incelediğimiz konuya katkı sunmasını temenni ediyorum.

Sayın Başkanım, dört aydır çalışıyoruz sizin Başkanlığınızda; herhâlde en keyif aldığımız çalışma az önceki çalışmaydı, Sayın Başkanıma çok teşekkür ediyoruz.

Adıyaman Milletvekiliyim, o vesileyle de... kıymetli Belediye Başkanımızın depremden sonra Adıyaman'ımıza gerçekten çok ciddi katkıları oldu. Şimdi, birkaç fotoğraf da bulmaya çalıştım, bulacağım; o dönemde de beraber çalıştık. Bir çarşı yaptı Sayın Başkanım ve şu an çarşı hâlâ Adıyaman'ın merkezinde çalışıyor. Yine, Adıyaman'da eğitim öğretim gören üniversite öğrencilerine Başkanım maddi manevi desteğini sunuyor. Deprem bölgesiyiz, şehrimiz tekrar ayağa kalkana kadar da Başkanımın eli -Allah razı olsun- üzerimizde, çok teşekkür ediyorum.

ŞAHİNBEY BELEDİYE BAŞKANI MEHMET TAHMAZOĞLU - İftar veriyoruz.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Evet, bir iftar programında çağırdılar, bu programdan dolayı katılamadık; Allah razı olsun.

Kadına şiddet yönüyle de yasama, yürütme, yargı, devletimizin bütün kurumları gerçekten büyük bir ihtimam gösteriyorlar, çok büyük bir mücadeleye veriliyor. İnceliyoruz, anlamaya çalışıyoruz, herkes kendisinin ev ödevini en iyi şekilde yapmaya çalışıyor ama tabii, bunun derlenip toparlanacağı yer egemenliğin de sembolü olan Türkiye Büyük Millet Meclisi. İnşallah, Başkanımın Başkanlığında bunu rapora da dönüştürüp ufuk açıcı olması ve eyleme dönmesi için de Türkiye'ye inşallah sunacağız.

Ben emeği geçen herkese çok teşekkür ediyorum.

Saygılarımı sunuyorum Başkanım.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Şimdi söz almak isteyenlere söz verelim. Sayın Vekilimin de dediği gibi dinlemek üzere buradayız. Bütün dernek başkanlarımızın kendilerini tanıtarak, derneğin ismiyle birlikte düşüncelerini aktarmalarını bekliyoruz.

İlk sözü almak zordur ama bir kişi cesaret edecektir diye düşünüyorum.

Buyurun.

PUSULA DERNEĞİ BAŞKANI TUBA EVRUK - Öncelikle çok teşekkür ederim.

Değerli Komisyon Başkanımız, Komisyon üyeleri, aynı şekilde Vali Yardımcım, Sayın Başkanım ve diğer müdürlerimiz de burada. Bizim için çok kıymetliydi bugün burada olmak.

Ben Tuğba Evruk, Pusula Derneği Kurucusu ve Başkanı olarak görev yapıyorum ve yıllardır sivil toplumda uluslararası kuruluşların ve yerel kuruluşların temsilciliklerini yürüttüm.

Tabii ki de bizler sahada bulunduğumuz için aktif olarak sorunun temelini tespit etmede ve aynı zamanda "Kimlerin bir parçası olabilir çözümde?" diye bir öngörümüz bulunuyor ve inanıyoruz ki herkesin bu sorunun çözümünde bir parça olabilecek bir fikri olduğuna inanıyoruz.

Şimdi, bizlerin aslında özellikle merak ettiği birkaç tane konu, husus var burada. Bu Komisyonumuzun çalışması sona erdiğinde acaba sivil toplum kuruluşları bu çözümün neresinde olacaklar? Şimdi, bugün bizim ilk davetimizdi ve biz ilk defa bu Komisyonunda bir araya gelmiş olduk ancak bizlerin fikir ve düşünceleri ne kadar katkıda bulunacak ve sonrasında çözümle gelindiğinde ya da yeni bir yasayla geldiğinde takip sürecinde ve yasanın uygulanması noktasında sivil toplum kuruluşlarının buradaki rolü ne olacak? Çünkü az önce de belirttiğim gibi, bizler aslında toplumu temsil eden, birebir sahada bulunun ve neredeyse sorunu en yakından takip eden ve çözümünde de belki en akılcı fikirlerle gelebilecek kuruluş temsilcileri oluyoruz; o yüzden, sorunu aslında bu şekilde sizlere yöneltmek istiyorum. Belki daha sonrasında da farklı fikirlerle, sizlerin vermiş olduğu cevap doğrultusunda bizler de katkıda bulunmak isteriz.

Çok teşekkür ederim, çok da memnun oldum.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Birkaç soru daha alıp daha sonra toplu olarak cevap verelim.

Buyurun.

ULUSLARARASI KALKINMA TOPLUM VE DÜŞÜNCE DERNEĞİ BAŞKANI SABİHA GÜL DOĞAN - Değerli vekillerim, kıymetli Başkanım, STK Başkanlarımız; öncelikle, bu anlamlı program için, bizleri davet ettiğiniz için, fikirlerimizi önemseydiğiniz için teşekkür ediyorum.

İsmim Sabiha Gül, Uluslararası Kalkınma Toplum ve Düşünce Derneği Kurucu Başkanım. 11 yaşımdan bu yana sivil toplum alanında çalışıyorum, STK'lerde gönüllü çalışmalar yaptım, çeşitli kadın derneklerinde çalıştım. Şimdi, kurduğumuz dernekte de Kadın Aile Komisyonu bünyesinde kadın ve aileye yönelik çalışmalar yapmaya devam ediyoruz.

Şimdi, Komisyonun varlığından hepimiz haberdarız, birtakım çalışmalar yapıyor; zaman zaman kamuoyunda basında çalışmalarınıza ilişkin paylaşımları da görüyoruz.

Merak ettiğimiz şey şu: Bu çalışmaların somut anlamda bir çıktısı var mı, nasıl bir çıktısı olacak?

Öte yandan, Tahmazoğlu Başkanımın, Büyükşehir Belediyemizin yaptığı Evlilik Okulları var; biz bunu çok değerli ve kıymetli buluyoruz. Evlilik öncesi tüm çiftlere en azından bir ön hazırlık gibi, bir psikolojik eğitim veya farkındalık veya iletişim eğitimi gibi bir şey verilebilir mi kadına yönelik şiddet bağlamında? Aslında sadece kadına yönelik şiddet bağlamında düşünmek de istemiyorum; sağlıklı insan ilişkileri bağlamında insanların tüm insanların buna, bu tür eğitime ve farkındalık çalışmasına ihtiyaçları olduğuna inanıyorum.

Aynı zamanda sosyolojik değişime baktığımız zaman, sadece bizde değil, tüm dünyada da gençlerin ve kadınların sosyolojik olarak daha hızlı dönüştüklerini, daha eğitim odaklı olmaya başladıklarını, kişisel gelişime daha önem verdiklerini ve en hızlı değişen sosyal grupları oluşturduğunu; değişime direnen en sabit yapının elemanlarının, üyelerinin de yetişkin erkekler olduğunu görüyoruz. Aslında kadınlar ve gençler çok hızlı dönüyor. Erkekler biraz bu sosyal dönüşümün neresinde kalıyor? Bizim yaptığımız çalışmalara göre biraz gerisinde kalıyor. Buna ilişkin çalışmaların, aile odaklı çalışmaların kadın merkezinden alınarak, erkeği de bu yapıya dâhil ederek, sadece kadına yönelik bir farkındalık çalışması değil, erkeğin de dâhil olduğu, kadın ile erkeğin birlikte bu süreci yürüttüğü, farkındalığının geliştirildiği çalışmalar olmasının daha yararlı olacağına inanıyorum. Tek başına kadının eğitilmesinin, tek başına kadının iletişim uzmanı olmasının, farkındalığının geliştirilmesinin, evliliği sürdürme amaç ve niyetinin olmasının yeterli olmadığını düşünüyorum. Evlilik, çiftlerin birlikte verdikleri karar sonucunda ilerler, tek taraflı bir karar mekanizmasıyla ilerlemez; onun için, bir evliliğin sağlıklı oluşturulması ve sürdürülmesi için her şeyden önce bu evliliği konuşurken, aileyi konuşurken, çocuk eğitimini, çocuk gelişimini konuşurken babayı yani erkeği sürecin parçası etmek, kadın ve erkeği birlikte konumlandırmak gerek diye düşünüyorum. Sadece kadınların eğitilmesiyle, farkındalığının geliştirilmesiyle, kadınlara yönelik veya kadın STK'lerinin yapacağı çalışmalarla aileye yönelik istediğimiz dönüşümün gerçekleşmeyeceği düşüncesindeyim.

Teşekkür ediyorum.

Umarım bu Komisyonun somut çıktıları olur. Az önce söz alan arkadaşımızın, STK Başkanımızın görüşlerine de katılıyoruz. Bu süreçte sadece fikirlerimizin dinlenmesini, gidilmesini değil; bu sürecin bir parçası olmak isteriz, süreci takip etmek isteriz, bu sürecin içerisinde de yer almayı hepimiz isteriz.

Teşekkür ediyorum.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Sabiha Hanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Komisyon üyeleri özellikle STK'lerle bir araya gelmek istediler. Bundan önceki ilden ilimize hareket ederken bizler sizleri sadece düşüncenizi dinlemek için değil -ki Başkanım cevap verir- bu çözüme katkı sunmanız için buraya davet ettik.

Devam edelim. Bir kişiye daha söz verelim.

Başka söz almak isteyen...

Buyurun Hanımefendi.

HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ KADIN VE AİLE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ ZEYNEP ÖZGÜNER - Ben Zeynep Özgüner; Hasan Kalyoncu Üniversitesi Kadın ve Aile Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü olarak buradayım.

Az önceki programda Sayın Başkanımız da söyledi, Evlilik Okulunun paydaşlarından biriyiz; emek veriyor sağ olsun Başkanımız, eline, emeğine sağlık.

Bu şehirde, tabii, hepimiz, 4 üniversite olarak, 1 üniversitede de yine Kadın ve Aile Uygulama ve Araştırma Merkezi olarak bizlerin de hedef kitlemiz gençler ve "Onlar için neler yapabiliriz?"i kovalıyoruz, takip ediyoruz.

Burada olmak gerçekten çok değerli; Komisyona bizler de elbette ki tüm enerjimizle katkı sağlamak isteriz.

Yaptığımız faaliyetlerle ilgili, tabii, herkes, kendi sivil toplum kuruluşlarında ve üniversitelerde hepimiz kadın ve aile bağlamında, baba, çocuk, aileyi oluşturan bütün öğelerle birlikte çalışmalarımızı ve faaliyetlerimizi sürdürüyoruz. Bu noktada, önümüzdeki ay, ev sahipliğini yapacağımız, yine Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğümüzle, Büyükşehirimizle, birçok paydaşımızla, sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte ailenin korunması ve güçlendirilmesiyle ilgili bir il eylem planı çalıştayı planlıyoruz. Yine, teknik kurulda Sayın Valimizin de Başkanlığında bir toplantıda buna ev sahipliği yapmak istedik çünkü biz de bu işin merkezinde olduğumuzu biliyoruz, üzerimize ne düşerse yapmaya hazır olduğumuzu ifade etmek isterim.

Geldiğiniz için tekrar teşekkür ederiz Sayın Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Üç görüşe cevap vermeye çalışalım. Biz, bize daha çok soru sormanızdan ziyade -her türlü soruya açığız tabii, soruyla da ilerleyebiliriz- sizlerin ne yaptığını, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığı önlemek için STK'ler olarak ne yaptığınızı ve varsa eksikleriniz nerede, biz nasıl önlem alırız, onu dinlemeye geldik. Sizin de merak ettiklerinizi sormanız gayet doğal. Yani, soruları öyle sorarsak daha verimli ilerleriz galiba.

Şimdi, Tuba Hanım "Komisyon bitince STK'ler çözüme ne kadar katkı sağlayacak, rolü ne olacak?" dedi. Yani, anladığım şu özetle: "Bir hafta sonra Komisyon çalışmasını tamamlayacak ve biz ne olacak olacağız? STK'lerle kimse ilgilenecek mi?" anlamında mı bu?

PUSULA DERNEĞİ BAŞKANI TUBA EVRUK - Yok, hayır, şunu kastediyorum: Yani, sürecin takip edilmesi ve bulunan çözümün doğru uygulanabilmesi açısından STK'ler bir rol üstlenecek mi? Yani, kamuyla iş birliği içerisinde süreç doğru işliyor mu, çözümler doğru ilerliyor mu? STK'lere bir rol düşecek mi? Bunlarla ilgili bir araya gelişler, toplantılar olacak mı şeklinde aslında.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet. Yani, bunun için tam anlayamadım, gene de anlayamıyorum, nedenini açıklayayım: Sizin STK'ler ve Türkiye'deki pek çok STK'ler bizim Komisyonumuz kurulmadan önce de vardı, onlarca yıldır var yani bizim Komisyonumuzla bağlantılı değil bu STK'ler. Bizim Komisyon çalışmasını bıraktığı zaman sizin STK'lerin bekası, devamı ne olacak yani orayı anlayamadım ben. Şöyle söyleyebilirim: Sürekli olarak bu tür komisyonlar kuruluyor, komisyonlar kurulmasa da tek çözüm yeri komisyon değil. Bizim Komisyonumuzun görevi -başta söylediğim gibi- mevzuattaki düzenlemeleri, Bakanlıklarımızın, ilgili kuruluşların çalışmalarını incelemek bir taraftan da yani bu alınan önlemler, çıkardığımız yasalar pratikte uygulanıyor mu, STK'ler ne yapıyor, İçişleri Bakanlığımız, Adalet Bakanlığımız, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız ne yapıyor, eksikler var mı, bunları tespit etmek. Sizin gördüğünüz eksikler varsa onları dinlemek isteriz.

Sabiha Hanımın sorusu: "Somut çıktısı ne olacak?" "Evlilik öncesi çiftlere iletişim ve farkındalık eğitimi vermek" dedi; tek kişiye eğitim vermek, kadına eğitim vermek yeterli değil. Yani, zaten kadına şiddet konusunda ne eğitimi öngörüyorsunuz? "Başına böyle bir şey gelirse bunun şiddet olduğunu bil ve gerekli yasal başvuruyu yap." şeklinde eğitim sonuç olarak, yoksa zaten genel olarak şiddeti uygulayan kadın değil; kadın şiddetin mağduru, erkek de fail yani suçlu olan erkek gözüküyor şu anda. "Kadına

yönelik şiddet" diyoruz, bizim Komisyonumuzun sınırlı görevi bu; oysa şiddet çok daha boyutlu, erkeğe yapılan şiddet de var, çocuğa yapılan şiddet var, yaşlılara yapılan ayrı bir şiddet türü var; çok yaşlı anne-babalardan, babaanneden, nenelerden, dedelerden bazı taleplerde bulunulup onlar yerine gelmeyince veya psikolojik nedenlerle veya madde bağımlılığı sonucu yaşlılara yapılan aile içi şiddetler var. Şimdi, şiddet çok boyutlu; sokakta erkeğin erkeğe yaptığı şiddet de var. Biz, İçişleri Bakanlığımızdan şu bilgiyi de aldık: Türkiye'de mesela erkeklere elektronik kelepçe takılıyor ya, hiç duydunuz mu herhangi bir kadına elektronik kelepçe takıldığını? Varmış Türkiye'de, varmış yani erkeğine şiddet uygulayan -bunu bizzat Bakanımız söyledi bana- Türkiye'de elektronik kelepçe takılan yani erkekten uzaklaştırılan kadın da var. Biz Komisyon olarak bir çeşit akademik bir çalışma yapıyoruz, bilimsel çalışma yapıyoruz. Bu ne demek? Olabildiği kadar tarafsız olmak. Kim ile kimin arasında tarafsız olacağız? Erkek ile kadın arasında; şiddete uğrayanın kim olduğu bizim görüşümüzü değiştirmeyecek; şiddeti erkek de kadına uygularsa, kadın da erkeğe uygularsa şiddet şiddettir. Zaten yasalarımızda, Türk Ceza Yasası'nda bunlar çok önceden düzenlenmiş; yeni düzenlemeler de yapılıyor.

Şimdi, sosyal dönüşümü anlayamadım. Demek ki ben bugün hiç anlayamıyorum, niye? İftardan sonra mı yapsaydık toplantıyı? Şimdi, şunu demek istediniz ya da dediğiniz de benim anlayabildiğimi söyleyeyim. Mevlâna diyor ya: "Siz ne söylerseniz söyleyin, sözünüzün gücü karşınızdakinin anladığı kadardır." Şimdi, siz çok şeyler söylemiş olabilirsiniz, bakalım ben ne kadar anladım? Şöyle düşündüm: "Yani, sosyal dönüşümler oluyor; gençler ve kadınlar çabuk dönüşüme uyum sağlıyor. Ya, şu erkekler var mı, şu erkekler; ya, bunlar da çok zor dönüşüyor."

ULUSLARARASI KALKINMA TOPLUM VE DÜŞÜNCE DERNEĞİ BAŞKANI SABİHA GÜL DOĞAN - Hayır, öyle değil.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Nasıl?

ULUSLARARASI KALKINMA TOPLUM VE DÜŞÜNCE DERNEĞİ BAŞKANI SABİHA GÜL DOĞAN - Sosyolojik olarak toplum hep bir ivme hâlinde, bir de dönüşüm hâlinde; bu dönüşüm, her zaman önce gençlerde, sonra kadınlarda, en son da yetişkin erkeklerde yaşanır.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tamam, aynı şey işte.

ULUSLARARASI KALKINMA TOPLUM VE DÜŞÜNCE DERNEĞİ BAŞKANI SABİHA GÜL DOĞAN - Evet.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - "Şu erkekler var ya, şu erkekler yani zor dönüşüyorlar." Tamam, oraya kadar doğru anlamışız. Peki, dönüştürmek istediğiniz ne erkekte? Mesela bir evlilikte, eşte ne dönüşecek? Yani, kadının dediğini yapmayı mı kastediyorsun dönüşümle, "Dünya değişiyor, erkek değişmiyor."u mu, neyi? Onu biraz açarsanız. Benden başka herhâlde bu konuyu böyle merak eden vardır yani sosyal dönüşüm ne?

ULUSLARARASI KALKINMA TOPLUM VE DÜŞÜNCE DERNEĞİ BAŞKANI SABİHA GÜL DOĞAN - Değerli Başkanım, şimdi, sosyolojik olarak toplum dinamik bir mekanizma; sürekli, işte, kentleşme, şehirleşme...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Erkek de bu toplumun parçası.

ULUSLARARASI KALKINMA TOPLUM VE DÜŞÜNCE DERNEĞİ BAŞKANI SABİHA GÜL DOĞAN - Parçası, evet.

Bu canlı mekanizmanın en son değişen, değişime direnen parçası erkek, yetişkin erkekler.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - İşte, hangi değişime direniyor?

ULUSLARARASI KALKINMA TOPLUM VE DÜŞÜNCE DERNEĞİ BAŞKANI SABİHA GÜL DOĞAN - Mesela aileye ilişkin, "aile" kavramına ilişkin algı, söz gelimi, cinsiyet rolleri, "cinsiyet adaleti" kavramının algı olarak düşünsel boyutu. Yani, erkeğin zihnindeki geleneksel aile yapısı ile kadının zihnindeki aile yapısı değişebiliyor veya erkek şiddeti çok normal, kendine ait bir hak gibi görebilirken kadın bunun öyle bir hak olmadığını daha önce fark edip karşı çıkabiliyor gibi; bu bir örnek.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Şöyle örneklendirelim: "Toplumsal roller gereği kadın evde oturacak, çocuk yapacak ama çalışmayacak gibi bir zihniyet var. Aslında toplum değişiyor, kadınlar da iş yaşamına giriyor, istihdama katkı sağlıyor ama erkek buna razı olmuyor." gibi bir şey karşımıza çıkıyor.

ULUSLARARASI KALKINMA TOPLUM VE DÜŞÜNCE DERNEĞİ BAŞKANI SABİHA GÜL DOĞAN - Bu bir örnek, evet, bu bir örnek.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Ya, Başkanım, özür dilerim, buradaki değişime direnme...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Milletvekilim aynı zamanda avukat olduğu için beni savunabilir.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Ya, buradaki değişime direnme değişime direnme mi, yoksa orada kaptırmak mı isteniyor?

ULUSLARARASI KALKINMA TOPLUM VE DÜŞÜNCE DERNEĞİ BAŞKANI SABİHA GÜL DOĞAN - Hayır, şöyle diyorum...

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Çünkü normal durumuna bıraktığımız zaman kadınlar negatifte görünüyor, erkekler de daha kazançlı görünüyor. Aslında biz bir dengeleme yapmak istiyoruz; hayatın herkes için eşit olduğunu, bir yanlışlık varsa herkese yanlışlık olduğunu söylemeye çalışıyoruz. Buradaki toplumsal direnme ya da erkek tarafındaki direnme... Elindeki imkânını kaybetmek mi istemiyor bilinçli olarak yoksa hakikaten kültür, anane, ona biçtiği rol mü bunu gerektiriyor?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bir ek yapayım ben Sayın Vekilim.

Şimdi, Şanlıurfa'dan geliyoruz; Göbeklitepe'yi ziyaret ettik, on bin, on iki bin, on dört bin yıl öncesi. Şimdi, bilginin arkeolojisi söz konusu yani bilgiyi kazıyoruz, acaba bu toplumsal roller eskiden de var mıydı, bunu araştırıyoruz. Sanki bu kavramlar yeni çıkmış gibi; çağdaş, modern toplumun ürettiği kavramlar gibi algılanıyor. Biz geçmişe baktığımız zaman aslında bu bilginin ne olduğunu yani kadının ataerkil toplumdaki rolü, efendim, işte, yüz yıllık, iki yüz yıllık falan gibi mi, bunu anlayabiliyoruz. On dört bin yıl önce Göbeklitepe'de yaşayanlar aynı şekilde yaşıyormuş. Şanlıurfa Müzesi'nde de var, canlandırmışlar. Canlandırma ama "Hayalimizde kadının rolü budur, kadın yemek pişiriyor rolünde olsun." değil. O toprağın altından çıkan kazılarda, bulgularda oradaki bilgilere göre canlandırma yapmışlar; kadın gene mağaranın önünde yemek pişiriyor. Şimdi, o zaman biz bilimsel olarak, taraf tutmadan... Biyolojik bir gerçeklik mi bu? Kadın, tabii, çalışacak; isteyen çalışacak -kadına ya da erkeğe "Zorla çalış." demek, o da şiddet- istiyorsa, imkân buluyorsa çalışacak, onda bir sıkıntı yok ama on dört bin yıl önce,

medya yokken, televizyon yokken -hani "Medya kışkırtıyor." deniyor ya, medyada filmler, sabah programları deniyor, onların hiçbir yokken- yahu, taştan başka bir şey yokken -neolitik çağ, taş devri- kadın orada onu yapıyor; erkek de çakmaktaşını sivrilmiş, ucuna sopa bağlamış karısını ve kendisini doyurmak için azgın bir hayvanı öldürmeye çalışıyor, kendisi de ölüyor belki. Şimdi, bu biyolojik bir gerçeklik mi; sonradan üretilen yapay, suni bir kavram mı toplumsal roller? Doğasında varsa bu insanın öyle devam edecek. Ha, biz bunu değiştirebiliyor muyuz? Değiştirebiliyoruz pek çok şeyi. Yani, genetik yapımız -başka bir kavram var "epigenetik" diye- epigenetik bir şekilde bizim rollerimiz, kavramlarımız değişebiliyor. Yani "Babam tembel, dedem tembel, daha önceki tembel, bizim sülale hep tembel, çocuklar da tembel olacak." diye bir şey yok; siz arada o gen dağılımını değiştirebiliyorsunuz. Çok çalışkansınız, sizin çocuğunuz müthiş zeki, çalışkan olabiliyor yani davranış, rol modelleri değiştirebiliyor, bunu vurgulamak istiyorum ama çok önemli; cevabını bütün Türkiye'nin, dünyanın bulması gereken bir şey. On dört bin yıl önce bugün tartıştığımız roller var idiyse ve bu iş bugün çıkmadıysa biz bunu bilmeliyiz, ona göre çözüm üretmeliyiz.

ULUSLARARASI KALKINMA TOPLUM VE DÜŞÜNCE DERNEĞİ BAŞKANI SABİHA GÜL DOĞAN - Ben ekleme yapabilir miyim, daha doğrusu cevap verebilir miyim müsaade ederseniz?

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Buyurun.

ULUSLARARASI KALKINMA TOPLUM VE DÜŞÜNCE DERNEĞİ SABİHA GÜL DOĞAN - Şimdi, ben geleneksel rollere karşı olan bir insan değilim. Aynı zamanda tarihçiyim; alanlarımdan biri tarih, diğeri iletişim. Tarihsel buluntularda kadına yönelik şiddetin çok daha eskiye gittiğine, milattan önceki dönemlere gittiğine ilişkin buluntulara sahibiz. Aynı zamanda feminizme karşı olan bir kadını; cinsiyet eşitliğine değil, cinsiyet adaletine inanan bir insanım. Evet, cinsiyet rollerimiz tarih öncesi dönemlerdeki buluntulardan da öğrendiğimize göre bir görev paylaşımı şeklinde.

Benim burada bahsetmek istediğim, biz şu an kadına yönelik şiddete ve ailenin bütünlüğünün korunmasına ilişkin bir programdayız. Ülkemizde kadına yönelik şiddete karşı ilk eylemler 1980 sonrasında rastlar yani 1980'li yıllara kadar Türkiye'de hiç kimse "Kadına yönelik şiddet olmasın." diye bir eylemde bulunmamış, harekete geçmemiş. Harekete geçilmemiş olması şiddetin doğru olduğu anlamına gelmez. Biz burada aile içi şiddetin yanlış olduğunu sadece kadınlara öğretirsek bu bir soruna yol açar; biz bunu öncelikle erkeğe de öğretmeliyiz. Sosyal değişim, zihinsel değişim sadece kadın üzerinden ilerlese bir soruna yol açar. Ben olayın bu kısmını hatırlatmak, değinmek istedim.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Ama artık o kadar çok dile getiriliyor ki bu kadına şiddet, medyada herkesin gündeminde ve bütün dünyanın da problemi aslında. Burada belki çok konuşuluyor olması bu konunun daha önce kadınların bu konuyu dile getirememesinden kaynaklanıyor büyük ihtimalle. Yani, kadınlar artık sahnede ve kendilerini her anlamda dile getirebiliyorlar, her anlamda çünkü artık kadın her platformda var; iş dünyasında var, sivil toplum örgütlerinde var, sanayide var, her yerde kadın var ve kadınların bu kadar ön planda olması da aslında diğer kadınlar için, kız çocukları için çok çok önemli örnekler. Biz bu örnekleri, daha doğrusu iyi örnekleri ne kadar çoğaltırsak; biz kendimize olan öz saygıyı, başkasına onu öz saygı olarak aktarabilirsek aslında bu işi başarmış olacağız. Biz öncelikle kendimize bakacağız, biz ne kadar iyi örneğiz? Eğer iyi örnek olarak biz gençlere, çocuklara ve diğer kadınlara örnek olabiliyorsak bu işi o zaman başarmış olacağız; bunun temeli buradan geçiyor.

Aslında belki toplum olarak nezaket öğrenmemiz gerekiyor hem kendimize hem eşimize hem çocuğumuza hem büyüklerimize; bu, Türk toplumunun geleneğinde de var aslında. Bizi biraz da nezaketi unutmuş bir toplum olarak ben görüyorum. Bu nezaketi yeniden toplumun değeri olarak ön plana çıkardığımızda... Çünkü siz bir çocuğa onun varlığının önemli olduğunu hissettirirseniz, öyle bir nezakete yaklaşırsanız o çocuk da aynı nezaketi -çünkü onu gördüğü için onu yaşatacak- kendi arkadaşlarına büyüdüğünde, kendi eşine, kendi çocuğuna yansıtmış olacak. Belki konu bu kadar basit, bu kadar basit; bunu özümsemek gerekiyor diye düşünüyorum.

ULUSLARARASI KALKINMA TOPLUM VE DÜŞÜNCE DERNEĞİ SABİHA GÜL DOĞAN - Bir de güzel modelleri öne çıkarmak; olumsuz örnekler üzerinden değil, olumlu örnekleri yaymak ve çoğaltmak gerektiğine inanıyorum.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Kesinlikle, kesinlikle...

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Sabiha Hanım, size teşekkür ediyoruz.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Yaratılış olarak aslında kadına çok şey yüklenmiş durumda; bu, yaratılışın bir getirisi. Onun için bizim kadınlar olarak çok daha yükümlülüklerimizin farkında olmamız gerekiyor ve ona göre davranmamız gerekiyor çünkü biz aileyi bir arada tutan, çocukları yetiştiren... Belki sizin davranış kalıbınız çocuklar için örnek olacak, o da ailesine yansıtacak; o anlamda, en önemli şey kendimizin örnek olması, buna çok özen göstermemiz gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet, bir şey eksik kaldı.

Zeynep Özgüner, Kalyoncu Üniversitesinden, "Eylem planı çalıştayı yapacağız." dediniz. Ne zaman o tarih yani ay olarak, yaklaşık?

HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ KADIN VE AİLE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ ZEYNEP ÖZGÜNER - Nisan ayında yapacağız Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Nisan ayında.

HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ KADIN VE AİLE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ ZEYNEP ÖZGÜNER - Evet, nisan ayında düşünülüyor.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bizim Komisyonumuz çalışmalarını tamamlamış olacak ama o çalıştayı sonuçlarını bize bildirirseniz Türkiye Büyük Millet Meclisi ilelebet ayakta.

HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ KADIN VE AİLE UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ ZEYNEP ÖZGÜNER - Memnuniyetle Başkanım, memnuniyetle.

TARİHİ VE KÜLTÜREL DİYALOG DERNEĞİ BAŞKANI HALİL EYYUPOĞLU - Başkanım, Halil Eyyupoğlu, Tarih ve Kültürel Diyalog Derneği Başkanı, aynı zamanda Hemşehri Dernekleri Başkanımı Gaziantep'te, Gaziantep'e göç eden; diğer yandan, CEM Vakfı Gaziantep Şube Başkanımı.

Aslında ben çok literatüre girmeden şunu açıklamak istiyorum: Biz toplum olarak ataerkil bir yapıdan geliyoruz ama karar vericiler aslında anaerkil yani bir ailenin sürekliliğini izleyen anaerkil olarak yapı da kadınlarımız. Bunun yanında, ben şunu anlatmak istiyorum: Kadınlar üzerindeki baskıya, erkeklerin üzerindeki baskıya çok iyi bir örnek vermek istiyorum. Sağ olsun, Tahmazoğlu Başkanımız çok aşırı derecede tarımsal destek veriyor. Bu desteği verirken kadınlara şöyle bir olanak tanıdı köylerde, dediler ki: "Kadınlara inek desteğinde bulunalım, koyun desteğinde bulunalım, kadınlar orada kendi gelirlerini artırırlar." Çünkü artık süt para etmiyor Türkiye'de; iş, kadına düşüyor. Kadın sütü alıyor, peynir yapıyor, tereyağı yapıyor, biraz daha katma değeri arttığı için bundan para kazanıyor, bundan elde ettiği gelirlerle çocuğunu üniversitede okutuyor, okullarda, şehirlerde okutuyor ve kiralalarını veriyor; bu bir gerçek ama diğer yandan şöyle bir şey var: Biz çalışma alanına, köylere gittiğimizde gerçekten çok muhalif siyasi baskılar nedeniyle kadınlar bir şey yapamıyor. Tahmazoğlu Başkanımız desteği vermiş, inek desteği çıkmış kadına, kocası aldırıyor, "Ben aldırmam." diyor, hatta iptal ettirmiş. Döndük, rica minnet Belediye çalışanlarına "Ya, bu kadın aç, yoksul; bunu iptal etmeyin." dedik, verildi. Tahmazoğlu Başkanımız belki hatırlar, tekrar gittiğimiz köyde o erkeği biz yukarıdaki odaya kilitledik aşırı bir tepki göstermesin diye ve kadın orada geldi, yaptığı sütü gösterdi; 3'e katlamış hayvanı, çok da mutlular. Bir müddet sonra erkeğe sorduk, "Nasıl?" dedik, "Çok iyi, ben bir cahillik etmişim." dedi. Yani, böyle baskılar var.

Diğer yandan, bizim köylerde veya mahallelerde, göç alan mahallelerde KETEM çalışması çok önemliydi, Sağlık İl Müdürlüğü KETEM'le bir iş birliğiyle kadınlar ya çalışmadan dolayı ya da eve kapanmadan dolayı erken teşhise gidemiyorlardı, yapamıyorlardı. Bunu bir uzantı gibi, iki kurumu yani aile kurumu ile KETEM'i birleştirmiş olduk.

Başkanım, bunun yanında, özellikle göçle gelen unsurlar, özellikle köyden gelen ailelerde kadın köydeki aşırı yoğunluktan, çalışmadan kaçıp "Şehirde belki mutlu olabilirim, rahat edebilirim." diye geldiğinde çok büyük bir ekonomik baskıyla karşılaşınca aile patlaması, bir şiddet oluşuyor, bu şiddette boşanma oluşuyor, çocuklar boşta kalıyor. Bu çocuklar da arada... Örnek vereyim: Bizim bir aileden 2 çocuk, anne-baba boşanmış, boşandıktan sonra kimin yanına sığınmış? Nenesinin yanına sığınmış. Nenesi ve halası bekâr, 70-80 yaşlarında, 95 yaşlarında. Bu sefer o çocuk boşlukta olduğu için "Para ver." mantığıyla o ninelerine şiddet uyguladılar. Şimdi, biz bunu polise falan da bildirmedik çocuğu kazanmak açısından, Oya Bahadır Rehabilitasyon Merkezine götürdük ve gerçekten orada çocuklara çok güzel bakıldı, çocuklar şimdi pırl pırl. Şiddet uygulayan çocuklar şimdi gelse karşınıza, çok saygılı ve gerçekten çok da yetişmiş olarak karşınıza çıkıyor.

Şimdi, bunları biz ele aldığımızda, tabii, literatürde hep kadın-erkek eşitliği oluyor ama şiddet konumunda bazı şeyler var. Ama buradaki sorun çok açık: STK'ler olarak sahaya inerek -yani salonlarda değil, teorik olarak aktarımda değil, sahaya inerek- bizzat, özellikle belediyeler, valilik olsun, Aile ve Sosyal Politikalar olsun, bizimle iş birliği yaparak, projeler üreterek bu alanlara yayılmamız lazım, bu tür sorunları bizim sivil inisiyatif olarak çözmemiz gerekir yoksa mümkün değil çözülmesi.

Bir de biraz önce Başkanımızı ben medyadan zaten izledim, ben de iyi bir arşivciyim, aynı basın mensubuyum. Başkanımızın çok güzel programları olurdu, Ceviz Kabuğu; çok da arşivime aldım ben sizi, orada çok nitelikli programlar vardı. Şimdi, önemli olan şu: Burada yapılan bütün işlerin iş birliği çerçevesinde yapılması gerekir. Sizin biraz önce aşağıdaki konuşmanızda dediğiniz gibi, erkek veya kadın doğru eşi bulduğu müddetçe sorun çıkmıyor ama hayallerle "Ben sana şunu yapacağım, babamın şu kadar malı mülkü var." dediğiniz anda, evlilik oluştuğu anda, o hayaller gerçeğe dönüşmedi müddet o zaman şiddet ve patlama oluyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Başka bir arkadaşımız var mı, birlikte cevap verelim?

PUSULA DERNEĞİ BAŞKANI TUBA EVRUK - Başkanım...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet, değişik bir görüş varsa onu alalım, sonra bir dahaki dönüşte size söz verelim.

PUSULA DERNEĞİ BAŞKANI TUBA EVRUK - Ben farklı bir şey söyleyeceğim, tamamen artık sorun ve çözümüne yönelik bir şey söylemek isterim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Yok, sözden önce farklı kişi soracak mı, ona bir bakalım; sonra sizin farklı görüşünüzü alalım.

PUSULA DERNEĞİ BAŞKANI TUBA EVRUK - Tabii, tabii.

ALİYE SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ BAŞKANI ALİYE FAKIOĞLU - Ben söz alabilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki, buyurun.

ALİYE SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ BAŞKANI ALİYE FAKIOĞLU - Ben Aliye Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Başkanı Aliye Fakioğlu.

Zaten bütün başkanlarımız da, hemen hemen hepimiz birbirimizi biliyoruz ve bizim hepimiz zaten aileye şiddeti ya da kadına şiddeti, bunları çözmeye çalışıyoruz. Sizin Komisyonunuzun kurulma amacı bize destek vermek mi, yoksa bizim fikirlerimizi dinleyip ona göre bir Komisyon oluşturup sonuca bağlamak mı? Bu Komisyonun proje amacıyla kurulan bir Komisyon olarak sonrasında sürdürülebilirliği olacak mı ya da STK'lere faydası olacak mı?

Teşekkür ediyorum.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Burada çok yanlış bir algılama var, şöyle: Biz milletvekiliyiz ve yasamadan sorumluyuz. Biz, sizleri dinleyerek, toplumdaki temel yanlışları görerek ve toplumun güvenliği, huzuru için hangi adımların atılması gerektiğini öğrenerek sahadan hukuk anlamında, yasa anlamında, kanun anlamında biz bu belli eksiklikleri tamamlamayı hedefleyen bir çalışma sürdürüyoruz. Bence sivil toplum örgütlerinin en önemli görevi şu: Bu toplumdaki öfkenin ya da şiddetin giderilmesi anlamında insanlarla bire bir yakınlaşmayı sağlayarak doğru alana insanları yöneltmek gibi bir sorumluluğunuz var diye düşünüyorum. Ama tabii, sizler daha eğitimli insanlar olduğunuz için, işte, devletin kişilere tanıdığı yasal hakları, belki devletin toplumda yaşayan insanların daha güvende olmasını sağlamak için hangi adımlar attığını, vatandaşlık haklarının ne olduğunu onlara anlatarak belki kişinin de vatandaşın da devlete olan güveniyle, sizlere olan güveniyle onların daha güvenli adımlar atmasının sağlanması anlamında ben sizin sorumluluğunuz olduğunu düşünüyorum işin açıkçası. Yani, sivil toplum örgütü olarak sizin sahada yaşadığınız sorunların bize aktarılması ve biz de bunları kanuna nasıl dönüştürebiliriz yani biz kişiyi o anlamda nasıl

koruyabiliriz, biz bunun çalışmasını yapıyoruz aslında. Yani, sizin verdiğiniz bilgiler bizim için çok çok önemli, biz onun için daha çok sizi dinlemek istiyoruz. Yani, 6284 no.lu Kanun var; hangi kadın buradaki haklarını iyi biliyor, vatandaşlık anlamında? Belki bunları sizler anlatacaksınız; o kadın hakkını bilecek, hakkını korumayı bilecek, bir kişi olarak kendinin aslında Türkiye Cumhuriyeti'nde önemli bir birey olduğunun farkına varacak. Bunlar çok çok önemli ama bunları anlatacak olan bence sivil toplum örgütleri.

ALİYE SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ BAŞKANI ALİYE FAKIOĞLU - Evet, işte şu anda tam sorumluzun veya bu toplantımızın amacı açıklandı.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Amaca bir katkıda bulunayım: Yani, biz yardım kuruluşu gibi STK'leri tespit edip hibede bulunmuyoruz.

Halil Bey'inki enteresan bir gözlem tabii: "Ataerkil toplumuz ama karar alırken anaerkiliz." dedi. Karşı çıkan var mı bu görüşe, "Hayır, öyle değildir?" diyen var mı?

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Başkanım, bizim kültürümüzde, Türk kültür geleneğinde kadınlar her zaman ön planda olmuş yani aslında anaerkil bir toplumumuz. Bir Tomris Hatun'umuz var...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Affedersiniz, Sayın Vekilim, anaerkil toplumuz da bu erkekleri niye suçluyorsunuz o zaman ya "ataerkil" diye?

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Şöyle: Milattan önce 6'ncı yüzyılda Tomris Hatun Pers İmparatorunu büyük bir zaferle yeniyor yani bizim genlerimizde, aslında kadınların genlerinde, Türk kadın genlerinde mücadeleciler bir yapı var.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ama soruma cevap olmadı. Madem anaerkil bir toplum da bu erkeklere "Ataerkilsiniz, siz şöylesiniz. Erkek tahakkümü var." diye niye suçluyorsunuz?

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Ama işte mücadele bu zaten; kadın sözü geçsin istiyor, erkek sözü geçsin istiyor ama biz ortada buluşalım diyoruz kadının sağduyusuyla.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - İşte, Sayın Vekilim "Aslında bu hak var ama bu hak kullandırmıyor. Biz hakkımızı alacağız." diyor Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ama Halil Bey diyor ki: "Uygulamada karar verirken kadın karar verir." Yani pratikte de böyle olduğunu, hakkın kullanıldığını gösteriyor.

Bir de benim "doğru evlilik" kavramını az önce yaptığımız toplantıda vurguladınız, onu söylediğimi ifade ettiniz. Doğru, insanın aklına -şimdi siz söyleyince bir kere daha düşünüyoruz tabii; sürekli, işte, müşavere etmek, sürekli konuşmak, tartışmak önemli- görücü usulü evlilik geliyor. Şimdi, ben Komisyon Başkanı olarak ya da birey olarak böyle bir şey olsun demiyorum ama biz bilimde tartıştığımız, incelediğimiz her konuyu her boyutuyla ele almalıyız. İnceleme konusu olan her şeye de sosyolojide "nesne" diyoruz. Biz hepimiz burada özneyiz ya, mesela düşünce de bir nesne, görünmüyor; illa böyle tahta olması gerekmiyor nesnenin; düşüncelere de nesne diyoruz, düşünce nesnesi. Şimdi, öyle devam edelim: Acaba eskiden daha yaygın olan... Şimdi feministler beni taşta tutabilirler. Zaten o yüzden beni Komisyon üyesi milletvekillerimiz her şeye dayanıklı olarak Başkan seçtiler. Şimdi, kim ne diyecek ki? Efendim, eleştiri mi gelecek, onlara bakmıyoruz; öyle yaparsak bilim yapamayız, sonuca ulaşamayız. Astronomide bu yıllarca öyle oldu; "Dünya yuvarlaktır." diyeni, "Dünya güneşin etrafında dönüyordur." diyen astronomları yaktılar, Bruno'yı yaktılar, ötekinin gözü kör oldu, işkenceler falan. Şimdi, biz onları elimizin tersiyle itiyoruz, her türlü mantıksal açıklamaya açtık, bilim bunu gerektiriyor, ben de bir bilim insanıyım aynı zamanda yani siz televizyonlarda tanındınız ama son zamanlarda, ben son on yılda aldım başımı, bilim dünyasında çok yoğun çalıştım. Şimdi, bilimsel olarak, bir de sosyolog olarak şuna bakalım: Acaba toplumdaki bir gerçekliği -buna "sosyal gerçek" diyoruz- ifade etmekten korkacak mıyız?

Gelelim konumuza: Acaba eskiden çok yaygın olan görücü usulü evlilik doğru evlilik, doğru eşi bulma bakımından daha yararlı mıydı? Bunu bir hipotez olarak ortaya atarız, master ve doktora tezleri yazımında böyle düşünce ortaya atılıyor. Biz o tezleri yazarken amacımız şu: Bu cümleyi ya doğrulayacağız ya yanlışlayacağız yani bu cümle yanlış da olabilir yani "Görücü usulü evlilik doğru değildir." sonucu da çıkabilir, "Doğrudur." sonucu da çıkabilir. Şimdi, görücü usulü evlilikte ne oluyordu? Anne ve babalar -daha çok erkek tarafı- kızı görüyorlar, tanıyorlar ailesini, kızı çocukluğundan itibaren mahallede görüyorlar veya işte, başka kentlere gidip gelişlerde, temaslarda görüyorlar; oğlunu da biliyor, özelliğini. "Ya, bu 2 kişi bir araya gelir. Tamam, oğlumu da çok seviyorum ama bu kızla da yapamaz..." Yani ille de oğlunun lehine karar vermiyordu yani "Benim oğlum, tamam, çok iyi ama benim oğlum o kızla yapamaz." diyebilirdi yani kendi ayarında birisini bulmaya çalışıyordu. Şimdi, bunu biz görücü usulü evliliğin modern yaşama yeniden dönüşü olarak algılayabiliriz, düşünebiliriz veya feministleri de mutlu edecek biçimde bu cümleyi şuna dönüştürebiliriz: "Dönüşüm" dediniz ya Sabiha Hanım, dönüşümden söz ediyoruz, başka bir dönüşümden; bunu erkek ve kadın kendi arasında halledebilir, flört dönemi o zaten ya da pardon, nişanlılık dönemi o, evliliğe gitmeden. O imzayı attığınız anda dünya değişiyor, dünya değişiyor; "Dünya evine girdi." diyoruz, herkesin dünyası başka oluyor. O imzayı atmadan önceki dönem de nişanlılık dönemi hani "Yüzüğü attı," deniyor, bitiyor. Şimdi, o nişanlılık döneminde kadın ve erkek birbirini "Evlilik açısından uygun muyuz?" diye ölçebiliyor mu? Bence ölçmüyor. Ne oluyor? Aşağıda törende ne dedi otuz yedi yıllık evli arkadaşımız? "Eskiden biz mahalleden kadın-erkek yan yana geçemzedik, şimdi her şey serbest." dedi ya, şimdi her şey serbest ise birbirimizi tanımak niye serbest değil? Niye tanımıyoruz? Sadece el ele tutuştuk, bir kafede, mekânda oturduk, "canım cicim" dedik, geçti mi? Şimdi, biz gençlere bu eğitimi şöyle vermeliyiz arkadaşlar: Sevgi, tamam; hormonal durum, tamam ama hayat boyu -belki boşanmanız da çok zor ama, boşanmayı da düşünmeyeceksiniz belki ama- uzun yıllar boyunca aynı mekânın, "ev" dediğimiz mekânın içinde olacaksınız, burada yiyip içip yatıp uyuyacaksınız, dertlerin, hastalığın hep birlikte olacak; ben hasta olunca sen, sen hasta olunca ben sana bakabilecek miyim? Kadın hasta olunca erkek arkasını dönüp gidiyor mu mesela genellikle, değil mi? Kadınlar erkeklere daha iyi bakıyor hastayken de. Kadınlar ne der erkeklere, eşlerine? "Aman, sen hasta olma." derler, değil mi? Hasta olunca nazından geçilmez erkeğin ama kadın hasta da olsa "Ben kendime bakarım, sen bana bakamazsın." diyor. Yani, kadınlarımızın borcu ödenmez bir kere.

Sonuçta doğru evlilik konusunda bizim yeni projeler üretip önerilerde bulunmamız, gençlere -buradaki Evlilik Okulunda da belki Başkanım- "Birbirinizi nişanlılık döneminde iyi tanıyın, gözünüzü karartmayın..." "Aşkın gözü kördür." diye atalarımız boşuna söylememiş yani görmüyorsunuz. Bir süre sonra "Sen değiştin." diyorsunuz, doğru değil, "Sen vaktinde görmedin." demek doğru; o öyle zaten ama görmüyor işte, aşk kör ediyor, bir perde geliyor, o da mutluluk perdesi. Sonuç: Mutluluk perdesinin gerçeklik perdesini engellemesi lazım.

Buyurun Başkanım.

ŞAHİNBEY BELEDİYE BAŞKANI MEHMET TAHMAZOĞLU - Ben de sizin bıraktığınız yerden devam etmek istiyorum eğer izniniz olursa. Hatta küçük bir anket yapayım.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Size serbest, siz Belediye Başkanısınız.

ŞAHİNBEY BELEDİYE BAŞKANI MEHMET TAHMAZOĞLU - Estağfurullah.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Saldırılar bize gelir, siz rahat konuşun.

ŞAHİNBEY BELEDİYE BAŞKANI MEHMET TAHMAZOĞLU - "Görücü usulü iyidir." diyenler bir el kaldırabilir mi? Tarafsız olanlar? "Kötüdür." diyenler? Tarafsızlar daha çok galiba.

Şimdi, şöyle: Aslında ben kendi kızlarımı da evlendirdim, oğlumu da evlendirdim; bir nevi pratiği var. Şöyle ki kızlarımı özellikle evlendirirken şunu dedim: Benim karşımda bir muhatap olması lazım. Yarın evlilikte herhangi bir -ola ki sıkıntı olabilir- sıkıntı olduğunda benim karşıda bir büyükle muhatap olup çözebileceği birisi bana lazım; özellikle kızımı isteyenleri, aileyi de tanımam lazım, bilmen lazım ki yarın bir sıkıntı çıktığında çözeyim. Çünkü şöyle: Gençler elbette... Ben illa "Görücü usulü iyidir." veya "Kötüdür." demem, "Diğeri de kötüdür." demem; şartlar onu geliştirir, öyle de olabilir, "Görücü usulü illa tu kaka, kötüdür." diye bir şey de yok. Görücü usulünün ama şöyle bir avantajı var Başkanım, bunu da söylemem lazım yani bazı doğruları söylememiz lazım, bizi taşlasalar da çünkü sizin dediğiniz doğru, gençler ilk evlenirken herkes kendi güzel taraflarını karşıya göstermeye çalışıyor, nişanlılıkta; güzel sözler, güzel davranışlar, güzel kokular, ne bileyim, her şeyin en güzelini söylemeye çalışıyor ama evlendikten sonra işin boyutu değişiyor, iş gerçek hayata dönüyor, artık kimsenin kendini daha fazla güzel göstermeye çalışmasına gerek kalmıyor; işte, sizin az önce ifade ettiğiniz "değiştin" kelimesi buradan çıkıyor. Bazı şeyler nişanlılıkta veya işte, gençlerin o ilk tanışmasında gözüküyor. Ailelerin devrede olması karşı tarafın eksikliklerini karşı tarafın eksikliklerini veya fazlasını veya aileye uygunluğunu görmesi bakımından bence ailelerin devrede olmasının mutlaka faydası var, bunun zararı yok ki sizin anneniz, babanız zaten; herhâlde sizin kötülüğünüzü isteyecek bir hâller yok, sizin için daha iyi birisini isteyecek. Kaldı ki nişanlılık süresi zaten birbirini tanıma süresi, illa ki olacak diye bir şey yok. Bir de anne baba bir kızı tavsiye ettiği zaman veya bir erkeği tavsiye ettiği zaman illa olacak diye bir şey yok; hoşuna giderse yani yeni tabirle elektrik alırsan "Olabilir." dersin; yok hoşuna gitmedi, "Olmaz." dersin. Ama evlenirken sadece kız ile erkek evlenmiyor ki anne babalar da evleniyor; onların da birbirini sevmesi lazım, hoşlanması lazım, uyumlu olması lazım çünkü tersi de olabiliyor. Biz Evlilik Okulunda -demin konu geçti- mesela sadece evlenecek hanımlara eğitim vermiyoruz, şart koştuk: "Beyler de olacak, beraber geleceksiniz, eğitimi birlikte alacaksınız, ikinize de lazım." Sadece kadını eğittik, olmuyor, erkeğe de lazım.

Bir de geçen hafta güzel bir şey başlattık, Aile ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğümüz de söyledi, Valimizle biz de katıldık; elli iki yıllık ve altmış yıllık evli çift dediler ki: "Biz de görücü usulüyle evlendik." Adam altmış yıllık evli ama "Ben evlendikten sonra eşime âşık oldum." diyor. Ve "O kızdı, ben sustum; ben kızdım, o sustu; böylelikle bu altmış yıllık evliliği devam ettirdik." diyor. Şimdi, herkes diyor ki: "Benim dediğim olsun, ben üstün olayım, ben ne dersem o olur." Böyle bir yaklaşım yok. Aslında kadın ile erkek birbirinin tamamlayıcısı, birbirinin üstü değil; kadın olmazsa erkek eksik kalıyor, erkek olmazsa kadın eksik kalıyor. Aslında bir elmanın yarısı diye hep söylerler; şurası çok önemli, buraya kaçırıyoruz. "Ben ne dersem o olur." "Benim sözüm gelsin." "Benim dediğim olsun." "Ben, ben..." Benlik zaten insanı felakete atan şey; ömür kısa, onun için orta yolu bulup -aşağıda da söyledim- birlikte bu hayatı en güzel şekilde sürdürmek en güzeli diyorum.

Bir de şöyle bir şey var, bunu da söylemem lazım: Bir anne bana geldi, dedi ki: "Ben kızımı okutmak istiyorum." "Çok iyi." dedim. Zaten biz okuyan gençlere, üniversite gençlerine nakdi destek veriyoruz Başkanım, 29 bin üniversite öğrencisine 17 bin lira ile 34 bin lira arasında eğitim desteği; herkes okusun istiyoruz. Diyor ki: "Kızım okusun, bir meslek sahibi olsun." Çok güzel. "Sonra evlenirse, eşinden ayrılırsa kendi ayakları üzerinde dursun." Daha lise çağındaki kızın evlendikten sonra ayrılmanın hesabını yapıyor. Burada şu konu da önemli: Boşanmalarda anne babaların, özellikle annelerin etkisi çok fazla, çok fazla; kız annesi ise "Kızım, kahrını çekme, gel." diyor, erkek annesi ise "Oğlum, ne bunun kahrını çekiyorsun, ben sana başka bulurum, boşa gitsin." diyor, teşvik ediyorlar.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Kimse duymasın Başkanım, kadının kadına şiddeti gibi bir şey çıktı ortaya.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Evet.

Başkanım, ben diyorum ki: Sevgi en iyi ilaç; ilişkinin ya da evliliğin temelinde sevgiyi koyduğunuz zaman aşamayacağınız hiçbir şey yok diye düşünüyorum. Tabii, hayat bir mücadele, hepimizin kendine ait yaşam hikâyeleri var ve de bu yaşam hikâyelerinin içinde, evet, çok acı yaşanmışlıklar var ya da çok güzel mutluluklar var. Önemli olan, o acıları birlikte, birbirimize dayanarak aşmaya çalışmak; güzel günlerimizin mutluluğunu da birbirimize sarılarak geçirmek. Böyle bir bakış açısıyla baktığımızda zaten hayat güzelleşiyor ama o hayat mücadelesinde yaşanmış olan acılar da aslında insanı olgunlaştırıyor; o yüzden, olgun insan da hayata daha farklı bakıyor, ilişkilerine daha farklı bakıyor, sevdiklerine daha farklı bakıyor. O yüzden, sonuç olarak, bu yaşam bize bir lütf olarak verildi ve bu yaşamı biz en iyi şekilde nasıl geçirebiliriz, onun çabasında olmamız gerekiyor. Bu bakış açısıyla hayata ve kendimize baktığımızda aslında işte o zaman başarmış oluyoruz diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Teşekkürler Sayın Vekilim.

Vakit daralıyor, on dakikaya kadar bitireceğiz.

Cesaretini toplayıp söz almak isteyenlerden...

Lütfen, buyurun.

ŞAHİNBEY BELEDİYE BAŞKANI MEHMET TAHMAZOĞLU - Son olarak ben araya bir cümle koyabilir miyim? Şöyle "Anne babalar devrede olsun." derken ben aslında şunu kastediyorum: Şimdi, gençler anne babayı devreden çıkarınca boşanma kararını çıkarınca boşanma kararını kendileri alıyor ve arada tampon bir şey kalmıyor ama anne-baba devrede olduğu zaman "Kızım, senin yanlışın var; oğlum, senin yanlışın var, sen şu hatanı düzelt, kızım sen de şunu yap." deyip, orta yolu bulup, tekrar işi düzeltip rayına koyabiliyor. Eskiden mahallelerde de aile büyükleri vardı, onlar bir nevi mahkeme gibi veya ara bulucu gibi "Sen haklısın, sen haksızsın, sen şöyle yap, sen böyle yap." deyip orta yolu bulup... Ama şimdi bunu devreden çıkarttığımız zaman gençler bir yanda "Ben seni istemiyorum." "E, sen istemiyorsan ben de seni istemiyorum." deyip soluğu direkt mahkemede alıyorlar, arada şey kalmıyor ve onun için boşanmalar artıyor. Bence bu müesseseyi de yine yaşatmamızda fayda var diye düşünüyorum.

Buyurun.

PUSULA DERNEĞİ BAŞKANI TUBA EVRUK - Ben tekrar söz almış oldum.

Öncelikle çok teşekkür ederim yine ama ben bu tezi çürütecek yani hem görücü usulünü hem aşk evliliğini çürütecek bir örneği kendi hayatımdan vermek istiyorum. Ben anne-babası...

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Sevgi, sevgi. Aşk başka bir şey, sevgi farklı.

PUSULA DERNEĞİ BAŞKANI TUBA EVRUK - Hayır, yok, sevgiye de örnek vereceğim. Anne-babam görücü usulü, sonrasında sevmeye başlayarak bir evlilik yaptılar ve boşandılar; aileler de vardı. Ben de sevgiyle, aşkla, saygıyla bir evlilik yaptım; kendim boşandım, bir anneyim. O yüzden evliliğin çok farklı dinamikleri olduğuna inanıyorum ve bunu belli bir kalıba oturtmanın çok doğru bir yaklaşım olmadığı kanısındayım.

Öte yandan, ben konumuza da tekrar dönecek olursam, kadınlara yönelik şiddetin sadece karı koca arasında ve aile ortamında gerçekleşmediği fikrindeyim. Mesela, toplumumuzda bir kadın biri tarafından talep gördüğünde ve reddettiğinde de tamamen şiddete maruz kalabiliyor; bu yüzden kadına yönelik şiddeti gerçekten birçok açıdan ele almak lazım, iş hayatındaki kadın da patronundan bir şiddet görebiliyor. Toplumumuzda kadına yönelik biraz daha zayıf bir algı var.

Şimdi, ben direkt örneklere geçmek istiyorum kendi tecrübelerimden yola çıkarak, ben birçok ülkenin toplumunda bulunmuş, çalışmalar yürütmüş ve tamamen bu sahada on beş yıldır çalışmış biri olarak söyleyeceğim. Şimdi, bence, Türkiye olarak bir kere şunu kabul etmemiz gerekiyor: Biraz sıkışmış bir toplumuz, hem Orta Doğu'nun getirmiş olduğu bazı etnik ve bazı geleneksel yapılar var hem de biraz özentî, modern topluma yani Batı'ya olan bir özentî var ve arada o getirmiş olduğu sıkışıklık bence birçok bireyin ve ailenin çocuklarını doğru yetiştirmemesi gibi temelde bazı sorunlara sebep oluyor ama ben bu çözümlerin yaklaşımlarının yine iki vade de olacağını düşünüyorum: Bir, kısa vadede, hızlı bir şekilde kadınları korumaya yönelik bazı yasaların yapılması, kadını bilinçlendirme çalışmaları ve aileleri bilinçlendirme çalışmaları; öte yandan, uzun vadede gelecek neslin tamamen farklı olması için bazı geniş çalışmaların yapılması gerekiyor. Bunun için de Millî Eğitimin de dâhil olacağı, Aile ve Sosyal Hizmetlerin de dâhil olacağı birçok çalıştay gerçekleştirmek ve temelde bunları Türk eğitim mevzuatına nasıl uygulayabiliriz, nasıl yerleştirebiliriz, çocukları okulda nasıl yetiştirebiliriz, bir de aileleri ayrı olarak nasıl bilinçlendirebiliriz diye bir yol takip etmek gerektiğini düşünüyorum. Aksi hâlde, sadece kısa vadede kanun yaparak da biz bunu halledemeyeceğiz gibi görünüyor ve uzun vadeye bırakmak da pek çok kadını ve kız çocuklarımızı şu anda riske atmış vaziyette.

"Kadına yönelik şiddet" derken aslında ben şunu da söylemek istiyorum: Kadın dediğimiz sadece aile ortamında bir anne demek değil; toplumda gezen, sokakta gezen genç bir kız da bizim kadınıımız; bunu korumak da vazifelerimizden bir tanesi. Ben, işte, tam da bu noktada bazı deneyimleri de paylaşmak istiyorum. Yıllardır biz STK'ler de Türkiye'de ve özellikle bu bölgede bazı çalışmalar yürüttük; yapmış olduğumuz çalışmaların çoğunda, maalesef, kadınlarımızın birçoğunun aile ve toplum baskısı sebebiyle, bildikleri hâlde kendi haklarını arama noktasında çok eksik kaldıklarını gördük; bir destek bulamadıklarını ve şikâyetle buldukları hâlde yine bir sıkıntıyla karşılaşabilecekleri endişesi içerisinde olduklarına rastladık. Aynı zamanda, kadınlarımızın ekonomik özgürlüğü de yok; maalesef, birçoğu, bir nafakaya bağlı olarak bir çocuk yetiştiremeyeceğinin ve kendini korumak için ayrılık yolunu seçemeyeceğinin gayet farkında. Bunu değiştirebilecek, kadının ekonomik özgürlüğünü de sağlayacak bazı çalışmalar yürütülmesi gerektiği bence çok elzem.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Kapanışa yaklaşmışken şunu ekleyeyim: Adalet Komisyonu değiliz biz yani bizim konumuz boşanmalar, evlilikler, bunları araştırmak değil ancak yanlış evlilikler de şiddete yol açabiliyorsa o boyutunu da biz dâhil ediyoruz çalışma konumuza.

Şimdi, ana, anne her şeyin temeli. "Toprak ana" diyoruz, değil mi, her şeyin anası. Düşünce üretirken de analık yani üretme çok önemli. Erkeği yetiştiren de bir kadın sonuçta, erkeği doğurduğu gibi erkeği yetiştiren de o, öğreten de o. Biz "Sadece kadını yetiştirmek, öğretmek yetmiyor." dedik, tabii, şiddet konusunda erkeği eğiteceğiz şiddet uygulamaması için ama o erkeği çocukluğundan itibaren eğiten bir kadın, sonuçta her şey kadında bitiyor; kadın o yüzden çok kutsal ve değerli. Yani, bazıları "kutsal" diyebilir, bazıları "değerli" diyebilir, hangi kavramı kullanırsak kullanalım... Gelirken milletvekili arkadaşlar arasında konuşurken -burada olmayan vekillerimiz de dâhildi o konuşmaya- bazı kavramları toplumda rahat kullanamadığımız, kutuplaşmaya neden olduğu "Şu kavramı kullanırsan şucusun, bunu kullanırsan bucusun." gibi bir durum ortaya çıkıyor; ben de bunun "epistemolojik şiddet" olarak adlandırılması gerektiğini söyledim. Epistemoloji "bilginin bilimi" demek yani biz kavramların esiri oluyoruz, o kavramı kullanırsak öteki kutuplaştırılmış oluyor. Şimdi, o yüzden, analarımız için ister "kutsal" deyin ister "kıymetli" deyin ister "değerli" deyin fark etmez, sonuçta çok önemli; biz kadınları eğittiğimiz zaman aslında erkeği de eğitmiş oluyoruz; bu eğitimin sürekliliğini sağlamakta fayda var. Psikologlar ne diyor? Çocuğu büyük olanlar hatırlar ama herkes genç burada, kendimden örnek vereyim, ergenlik aşamasını geçen çocuğu olanlar bilir: "O ergenliğin çılgın dönemlerinde nasıl eğiteceğiz bu çocuğu yani bu patlamaları, öfke patlamalarını nasıl durduracağız?" diyorsunuz, "Eyvah!" diyorsunuz, çok korkuya kapılıyorsunuz. Başka birisi olsa "Bana ne." der geçersiniz ama çocuğunuz olunca bambaşka; esiri oluyorsunuz, teslimsiniz. Psikologlar şunu söylüyordu: "8 yaşına kadar ne verdiyseniz, merak etmeyin, hiçbir şey olmaz; 8 yaşına kadar vermediyseniz korkmakta haklısınız." O yüzden, 8 yaşına kadar çocuk evde, anasının kontrolünde. Biz kadınlarımızı ana olarak, anne olarak ne

kadar eğitsek, evlilik öncesinde ne kadar eğitsek, her alanda, iş yaşamına ne kadar dâhil edersek... Nafakası, boşanma şartları, onlar ayrı; orada da adaletin hukuka uygun olması gerekiyor, çok önemli ama bizim Komisyonumuzun biraz daha dışında. Biz şiddetle bağlantısı varsa ona bakıyoruz. Belki yarın başka bir komisyonun temsilcileri olarak karşınızda bulunuruz. Bunları söylemek istedim.

Ben çok teşekkür ediyorum ama kapanışı Sayın Valimiz yaparsa daha uygun olur.

GAZİANTEP VALİ YARDIMCISI BÜLENT UYGUR - Saygıdeğer vekillerim, kıymetli hazırun; sabahtan beri konuşuyoruz. Bilhassa şunu söyleyebilirim: Gaziantep rol model bir şehirdir. Tahmazoğlu Başkanımızın ta 2009'a başlatmış olduğu "Evlilik Okulu" bir rol model olarak ülke genelinde yaygınlaştırılabilir; tabii ki bu, belediyelere yasal düzenlemeyle belki zorunlu hâle de getirilebilir. Bugün, bir silah ruhsatı almak için Emniyette 600 soruyu çözmek zorundasınız, bir psikolojik testten geçmek zorundasınız ya da basit bir motosiklet kullanacaksınız, bir ehliyet almak durumundasınız; bunlar yasal zorunluluklar. Yapılacak yasal düzenlemeyle evlilik öncesi -şimdi, nasıl sağlık ocağına gidip kan tahlili yaptırıyorsak- insanların bir psikolojik testten geçirilmesi mümkün müdür? Bu çalışılabilir kanaatindeyim. Yine, diğer taraftan, Büyükşehirin "Aile Akademisi" hakeza, o da rol model bir projedir. Gaziantep'ten bunları kazanımlar olarak görüyorum Sayın Vekilim.

Diğer taraftan, sosyal devlet -ben yaklaşık yirmi yedi yıldır kamudayım, 1998'den beri bu görevlerdeyim- her geçen gün daha da büyüyor. Aile Bakanlığımız 1990'lı yıllardaki Aile Bakanlığı değil, birçok danışmanlık birimleri var; hakeza, müftülüklerin bu noktada ciddi çalışmaları var.

Tabii ki -biraz önce de söyledim- bu, sadece kadına yönelik şiddet değil, toplumun genelinde bir şiddet kültürü var. Biraz önce sizden ayrıldık buraya gelirken, trafikte 2 kişi araçlarını durdurmuş tartışıyordu, birileri de onları ayırmaya çalışıyordu. Şiddeti sadece kadına yönelik olarak değil -tabii ki özeldir ona çalışıyor Komisyonumuz ama- bu toplumun tamamında ortadan kaldırmak için yasaların caydırıcılığında başka sığınacak bir yerimiz de gözüküyor. Bu işin çözümü Türkiye Büyük Millet Meclisi ve sayın vekillerimizin üzerinde.

Ben emeklerinize teşekkür ediyorum.

Bu programda da emeği geçen herkese ayrı ayrı teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

Kapanma Saati: 17.50